

Isa xa xεerae xa taruxui

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Luki naxan Inyila Isa sebe, a naxa Kitaabui firin nde sebe naxan xili «Isa xa xεerae xa taruxui». Inyila Isa a masenma won be Isa fe naxan nabaxi a xa simaya kui. Yi Kitaabui firin nde fɔlɔxi boore Kitaabui danxi dennaxe, a fan a masenma won be Isa fɔxirabiree nun a xa xεerae naxan naba alako Isa xa masenyi xa yensen dunjɔna birin na.

Beenun Isa xa a xa xεerae xεe e xa a xa masenyi kawandi dunjɔna birin be, a naxa Ala Xaxili Seniyeŋxi ragoro e ma alako e xa senbe soto a xa wali rabafe ma. E to na soto, e naxa kawandi ti fɔlɔ Darisalamu. Mixi gbegebe naxa la e xa masenyi ra, e findi Isa fɔxirabiree ra. Kaabanako gbegebe naxa raba alako mixi xa la Isa xa xεerae xa masenyi ra.

Na kawandi nu senbe sotoƙe Darisalamu temui naxe, Isa yaxuie naxa danxaniyatɔee tooro fɔlɔ. Na kui, Isa fɔxirabiree naxa yensen Darisalamu fari ma. E naxa siga kawandi ti ra Yudaya nun Samari boxi ma. Sora singe han sora fu nun firin nde, na wali nan masenxi won be. Piyeri tide gbo na taruxui kui.

Na xanbi Ala naxa xεera gbete xili naxan findixi Polu ra. Beenun Ala xa a xili, Polu nu Isa fɔxirabiree paxankatama Isirayila xa diine xili ra. Kono Isa naxa a yete masen Polu be, a fa a xee pamane gbete ma. Na kui, Isa xa xibaaru bara dangi Isirayila naaninyi ra sigafe ra boxie ma si gbete nu na dennaxe.

Polu naxa na wali raba yire wuyaxi, keli Darisalamu han Roma. Yuwifie naxa a paxankata ki fanyi, kono e mu no a ra. A nu kawandi tima Yuwifie xa salidee nan kui, a man nu a ti si gbete xa salidee kui. A na raba ne alako dunjɔna birin xa a kolon Isa bara naxan naba e be.

Na birin kui, to danxaniyatɔee noma a kolonde Isa fɔxirabiree singee dunjɔna igirixi ki naxe. E xa wali xa findi misaali ra won be. Ala xa won mali xaxili sotoƙe ra yi Kitaabui saabui ra. Amina.

Isa xa xεerae xa taruxui

¹ Teyofilo, n bara a masen n ma Kitaabui singe kui Isa naxan birin falaxi nun a naxan nabaxi kabi a fɔlɛ ² han a te lɔxɔɛ koore ma. Beenun a xa te koore ma, a naxa yaamari fi a xa xɛɛra sugandixie ma, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

³ A xa jaxankate xanbi, a naxa mini e ma xi tongo naani bun ma, a a yete masenma e be kiraya wuyaxi a a jipe na a ra. A nu fa Ala xa mangeya niini fe fala e be. ⁴ A nu e ya ma temui naxe, a naxa a fala e be, «Wo naxa wo makuya Darisalamu ra. Wo xa lu be han Baba Ala a xa laayidi rakamalima temui naxe, alo n na masenxi wo be ki naxe. ⁵ Yaya wo xunxa ye nan xɔɔra, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyenxi nan fama gorode wo ma yi saxanyi.»

⁶ Awa, xɛɛrae to e malan, e naxa Isa maxɔrin, «Marigi, i Isirayila mangeya ragbilenma a ra yi temui ne?» ⁷ Isa naxa e yaabi, «Na waxati kolonfe mu na wo tan xa ma. Na nate na Baba Ala keren peti nan yi ra. ⁸ Kɔnɔ, wo senbe sɔtɔma Ala Xaxili Seniyenxi na fa wo ma temui naxe. Wo findima n ma seedee nan na Darisalamu nun Yudaya birin, Samari, han dunipa dande.»

⁹ A to ge na masenyi tide, Ala naxa a rate koore ma e ya xɔri, nuxui fa a nɔxun e ya tode ra. ¹⁰ E to nu a matoma a tefe koore ma, xeme firin naxa mini e ma, sose fiixe ragoroxi e ma. ¹¹ E naxa a masen Isa fɔxirabiree be, «Wo tan Galilekae, munfe ra wo tixi be wo nu fa koore mato? Yi Isa naxan tongoxi wo tagi tefe koore ma, a man fama ne alo wo a toxi siga ra ki naxe.»

Yudasi jɔxɔɛ

¹² Na xanbi e naxa gbilen Darisalamu, kelifɛ geya ma naxan xili Oliwi geya. Kelifɛ na geya ma han Darisalamu, yaamile keren na a ra. ¹³ E naxa so koore banxi kui, e nu darixi e malan na dennaxe. Naxee nu na na: Piyeri, Yaya, Yaki, Andire, Filipu, Tomasi, Barotolome, Matiyu, Yaki Alifa xa di, Simɔn naxan findi Seloti ra, nun Yudasi, Yaki xa di. ¹⁴ E birin nu Ala maxandima janige keren na, e nun ginɛɛ, a nun Mariyama, Isa nga, a nun Isa xunyaɛ.

¹⁵ Lɔxɔ nde Piyeri naxa keli, a ti a ngaxakerenyie tagi. Mixi keme mixi mɔxɔnɛn jɔndɔn nu malanxi naa. A naxa a fala e be, ¹⁶ «N ngaxakerenyie, Ala Xaxili Seniyenxi naxan masenxi Kitaabui kui Dawuda saabui ra, Yudasi xa fe ra, naxan ti mixie ya ra Isa suxufe ma, na birin bara kamali. ¹⁷ A nu na muxu tan xɛɛrae nan ya ma. Muxu birin nan nu xɛɛra wali rabama. ¹⁸ E naxa bɔxi sara yi xeme xa fe kobi rabaxi sare ra. Yudasi naxa

faxa menni, a bira, a furi bula, a furingee naxa mini a ra. ¹⁹ Darisalamukae birin naxa yi fe kolon. E naxa na boxi xili fala Akeledama, na nan falaxi e xa xui <Wuli Boxi>»

²⁰ «A sebexi Yabura Dawuda kui, <A xa banxi xa balan, mixi yo naxa sabati naa.> A man sebexi, <Xeera gbetɛ xa ti a ɲɔxɔɛ ra.> ²¹⁻²² Awa na kui, a lanma xeme keren xa sugandi naxan noma muxu malide seedeya rabade Isa xa marakeli xa fe ra. A lanma won xa mixi sugandi naxan nu na won ya ma, won nun Marigi Isa to nu a ra, kelifɛ Yaya Isa xunxa ye xɔɔra temui naxe, han Isa te koore ma temui naxe.»

²³ E naxa mixi firin masen: Yusufu naxan nu xili Barasaba, e man nu naxan xili falama Yusutu, a nun Matiyasi. ²⁴ Na xanbi e naxa Ala maxandi, «Marigi, i tan naxan birin boɲɛ ma fe kolon, a masen muxu be i mixi naxan sugandixi yi firinyie tagi. ²⁵ Na xa findi Yudasi ɲɔxɔɛ ra xeeraya nun wali rabafe ra, barima Yudasi bara siga a sigade.» ²⁶ E naxa Matiyasi sugandi Ala xa mali ra. A naxa sa yi xeera fu nun kerenyie xun ma.

2

Ala Xaxili Seniyeŋxi gorofɛ danxaniyatɔɛɛ ma

¹ Xe Xabe Sali to a li, Isa foxirabiree birin nu malanxi yire keren. ² Xui nde naxa mini koore ma keren na alo foye xungbe xui. A naxa banxi kui birin nafe e nu doxoɔxi dennaxe. ³ E naxa se ndee to naxee maniya nenyie ra, te na e ma. Na see naxa itaxun, keren keren naxa doxo kankan xunyi ma. ⁴ Ala Xaxili Seniyeŋxi naxa goro foxirabiree birin ma, e naxa so xui gbetee falafe Ala Xaxili Seniyeŋxi saabui ra.

⁵ Yuwifi diinelae kelifɛ jamanɛ birin ma, e nu malanxi Darisalamu na saxanyi. ⁶ Nama to yi xui me, e naxa fa e gi ra. E naxa kaaba barima kankan nu Isa foxirabiree xui mema e bari xui yati nan na. ⁷ E de naxa ixara, e fa a fala, «Pe, yi mixie naxee woyenma yi ki, Galilekae xa mu e birin na? ⁸ Won fa won bari xui mefe e ra di? ⁹ Paratokaɛ, Medekae, Elamakaɛ, naxee sabatixi Mesopotamiya, Yudaya, Kapadose, Pontu, Asi, ¹⁰ Firigiya, Panfiliya, Misira, Libiya, Sireni boxi fe ma, a nun naxee keli Roma, Yuwifie a nun mixi naxee soxi e xa diine ya ma, Kiretikae a nun Arabue, ¹¹ won birin na e xui mefe won bari xui yati nan na. E na Ala xa kaabanako fee falafe won ma xuie. Na rabaxi di?» ¹² E birin de naxa ixara, e naxa ifu. E nu a fala e bore be, «Munfe yi ki?» ¹³ Kono ndee naxa e mayele, e nu fa a fala, «E siisixi ne yi ki.»

Piyeri xa kawandi

¹⁴ Na xanbi Piyeri nun yi xɛera fu nun kerenyie naxa keli. Piyeri naxa a masen pama bɛ a xui itexi ra, «Yuwifie, a nun wo tan naxan birin na Darisalamu, wo xa wo tuli mati n na. Wo xa a kolon, ¹⁵ yi mixie mu siisixi xɛ de alɔ wo a mapɔxunxi ki naxɛ, barima gɛɛsɛgɛ na a ra yi ki.»

¹⁶ «Annabi Yoweli yi masenyi nan ti.

¹⁷ «Ala naxɛ,

n fama n Xaxili taxunde mixi birin na lɔxɔɛ dɔnxɔɛɛ.

Wo xa di xɛmɛɛ nun wo xa di ginɛɛ

wɔyɛnma nɛ n tan Ala xili ra.

Wo xa segetalae to tima nɛ fee ra,

wo xa forie fan xiyee sa.

¹⁸ Na waxati,

n fama n Xaxili ragorode n ma konyi xɛmɛɛ

nun n ma konyi ginɛɛ ma.

E wɔyɛnma nɛ n tan Ala xili ra.

¹⁹ N kaabanakoeɛ rabama nɛ koore ma,

n tɔnxumae masenma nɛ bɔxi fari,

naxee findima wuli, tɛ, nun tuuri ra.

²⁰ Soge dimima nɛ,

kike gbeelima nɛ alɔ wuli

beenun Marigi xa lɔxɔɛ xa a li,

na dariyɛ lɔxɔɛ xungbe.

²¹ Mixi yo naxan Marigi xili maxandima,

na kanyi kisima nɛ.» »

²² «Isirayilakae, wo wo tuli mati yi masenyi ra. Isa Nasaretika Ala xa Mixi Sugandixi nan nu a ra. Ala naxa na masen kaabanakoeɛ, fɛ magaaxuxie, nun tɔnxumae ra, Isa naxan nabaxi wo tagi. Wo birin na fee kolon. ²³ Ala bara a ragiri kaafirie xa kafu wo ma, alako wo xa yi xɛmɛ faxa, wo a banban wuri magalanbuxi ma, alɔ Ala nu a panigexi ki naxɛ. ²⁴ Kɔnɔ na xanbi, Ala bara a rakeli, a faxɛ luuti ba a ma, barima faxɛ mu nu nɔma kankande a ma.»

²⁵ «Dawuda nu Isa xa fɛ nan falafe yi masenyi ra.

«N Marigi toma temui birin n ya i.

A to na n seeti ma, n mu noma birade.

²⁶ Na nan a toxi n boƴe na seewe kui,
n de fan a xa fe masenma jexexinyi ra.

N fate fan malabuma ne boƴesa kui,

²⁷ barima i mu n nii bejinma aligiyama,
i mu i xa seniyentoe luma gaburi kui, a xa boƴo.

²⁸ I bara a niya n xa kisi kira kolon.

I seewe fima ne n ma i yire.» »

²⁹ Piyeri man naxa a fala, «N ngaxakerenyie, wo a lu n xa won benba Dawuda xa fe fala wo be. A faxe ne, a naxa ragata, a xa gaburi man na won tagi be han to. ³⁰ Namijonme to nu a ra, a nu a kolon Ala bara laayidi tongo a be. Ala naxa a kali a Dawuda xa mamadi nde doxoma ne a xa mange kibanyi. ³¹ Na kui, Dawuda nu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi fama ne kelide faxe ma. Ala mu neemuma a ma aligiyama, a fate mu boƴoma gaburi kui. ³² Ala nan Isa rakelixi faxe ma. Won birin findixi seede ra na fe ma. ³³ A to rate Ala yirefanyi ma, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi soƴo Baba Ala ra, alɔ Ala laayidi tongoxi ki naxe. A man bara Ala Xaxili Seniyenxi ragoro won ma. Wo na nan tofe, wo na nan mefe yi ki.»

³⁴ «Dawuda mu texi koore ma, koƴo a tan nan a fala,
«Marigi naxa a fala n Marigi be,
Doxo n yirefanyi ma,
³⁵ han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.» »

³⁶ «Na kui, Isirayilaka birin xa la a ra, Ala bara Isa findi Marigi ra, nun a xa Mixi Sugandixi ra. Koƴo wo bara a banban wuri magalanbuxi ma.»

³⁷ Yi masenyi naxa jama boƴe toƴo ki fanyi ra. E naxa a fala Piyeri nun xera booree be, «N ngaxakerenyie, a lanma muxu xa munse raba fa?» ³⁸ Piyeri naxa a fala e be, «Wo xa tuubi, wo birin xa wo xunxa ye xora Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, alako wo xa yunubie xa xafari, wo man xa Ala Xaxili Seniyenxi soƴo. ³⁹ Ala bara yi laayidi tongo wo be, wo xa die be, nun mixi birin be a naxee xilima, hali naxee na yire makuye.» ⁴⁰ Piyeri man naxa e rasi, a naxa e ralimaniya masenyi wuyaxi ra. A naxa e maxandi, «Wo wo meeni yi waxati mixi tinxintaree ma.»

⁴¹ Naxee tin a xa masenyi ra, e naxa e xunxa ye xɔɔra. Na lɔxɔɛ mixi wulu saxan ɲɔndɔn naxa sa Isa fɔxirabiree xun ma. ⁴² E nu e tun nabexima xɛɛrae xa xaranyi ma. E naxa lu ngaxakerenya kui. E man naxa e tun nabexi taami itaxunfe nun Ala maxandife ma. ⁴³ Gaaxui naxa e birin suxu. Xɛɛrae naxa kaabanako nun tɔnxuma gbegbe raba. ⁴⁴ Danxaniyatɔɛ birin nu malanxi yire keren. Xa mixi keren se sɔtɔ, na bara findi e birin gbe ra. ⁴⁵ E e xa see matima, e nu e harige itaxun e bore ma, kankan nu a hayi fan na kui. ⁴⁶ Lɔxɔ yo lɔxɔ e nu e malanma hɔrɔmɔbanxi kui, e nu donse don e xɔnyi sɛɛwɛ nun bɔɲesa kui. ⁴⁷ E nu Ala matɔxɔma. E naxa rafan birin ma. Lɔxɔ yo lɔxɔ Marigi nu nde sama danxaniyatɔɛ ɲama kɔnti xun ma.

3

Namate rayalanfe

¹ Lɔxɔ nde Piyeri nun Yaya nu tefe hɔrɔmɔbanxi kui, sali tɛmɛi gɛɛsɛgɛ. ² Hɔrɔmɔbanxi naade ra naxan xili «Naade Tofanyi», xeme nde nu na naxan nu namataxi kabi a bari lɔxɔɛ. E nu a dɔxɔma na lɔxɔɛ birin alako a xa nu kɔbiri makula mixie ma naxee soma hɔrɔmɔbanxi kui. ³ A to Piyeri nun Yaya to so ra hɔrɔmɔbanxi kui, a naxa kɔbiri makula e ma.

⁴ Piyeri nun Yaya naxa e ya ti a ra. Piyeri naxa a fala a bɛ, «Muxu mato.» ⁵ Xeme naxa e mato, a ɲɔxɔ naxa lu a ma e na kɔbiri nan fife a ma. ⁶ Piyeri fa a fala a bɛ, «Gbeti mu na n yi, xɛema mu na n yi, kɔnɔ naxan na n yi ra, n a fima i ma. N bara i yaamari Isa Nasaretika xili ra, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, keli, i i ɲɛrɛ!» ⁷ A naxa a suxu a yirefanyi bɛlɛxɛ ma, a a rakeli. A sanyie nun a sankɔnyie naxa senbɛ sɔtɔ keren na. ⁸ Na ikɔrɛxi ra, a naxa keli, a naxa so a ɲɛrɛfe. A naxa so Piyeri nun Yaya fɔxɔ ra hɔrɔmɔbanxi kui. A ɲɛrɛma, a tunganma, a Ala tantuma.

⁹ Birin naxa a to, a a ɲɛrɛma, a Ala matɔxɔma. ¹⁰ E naxa a kolon a tan nan nu dɔxɔma hɔrɔmɔbanxi «Naade Tofanyi» dɛ ra kule matide. Birin naxa kaaba, e terenna yi fe ra naxan bara raba a bɛ. ¹¹ A fan naxa bira Piyeri nun Yaya fɔxɔ ra. ɲama birin naxa kaaba, e naxa e gi sigafe ra e yire Sulemani xa gbuntunyi ra.

¹² Piyeri to na to, a naxa ɲama maxɔrin, «Wo tan Isirayilakae, munfe ra wo kaabama yi fe ma? Munfe ra wo wo yae banbanxi muxu ra alɔ muxu yi xeme rapɛrɛxi muxu yetɛ senbɛ nan na, xa na mu a ra muxu xa tinxinyi ra? ¹³ Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, nun Annabi Yaxuba Marigi Ala, won benbae Marigi Ala, a bara a xa

dariye fi a xa konyi Isa ma, wo naxan yanfa, wo fa mee a ra Pilati ya i, naxan nu wama a rabepinfe. ¹⁴ Wo bara Ala xa seniyeŋtɔe nun a xa tinxintɔe yanfa. Wo man fa maxandi ti Pilati xa faxeti nde rabepin wo be. ¹⁵ Wo bara Marakisima faxesa, Ala naxa a rakeli faxesa ma. Muxu na na fe seede ra. ¹⁶ Yi xeme naxan yi ki, wo naxan kolon, wo naxan toxi, a bara senbe soto danxaniya kui Isa xili saabui ra. A xa danxaniya Isa ma, na nan a yalanxi wo birin ya xori.»

¹⁷ «Yakosi, n ngaxakerenyie, n a kolon wo naxan nabaxi Isa ra, wo bara a raba a kolontareya ma, wo nun wo xa mangee. ¹⁸ Kono Ala nan yi birin nagirixi, alako a xa woyenyi xa rakamali, a nu bara naxan masen waxati dangixi a xa namijonmee de ra, a falafe a a xa Mixi Sugandixi fama ne tɔɔɔde. ¹⁹ Awa, wo tuubi, wo gbilen Ala ma, alako wo xa yunubie xa xafari, ²⁰ alako Marigi xa fa bojesa waxati ra, a man xa Isa xee, a bara naxan sugandi wo be. ²¹ Kono Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa lu kooɔe ma sinden, han beenun fe birin xa yailan, alo Ala a masen ki naxe a xa namijonme seniyeŋxie kere ra kafi a xonnakuye ra.»

²² «Annabi Munsa naxa a fala, «Wo Marigi Ala namijonme nde xeeɔa ne wo ma alo n tan. Won ngaxakerenyi nan lanxi a ma. A naxan birin falama wo be, wo xa a suxu. ²³ Naxan yo mu na namijonme xui suxu, na kanyi bama ne Ala xa jama ya ma, a faxesa.»

²⁴ «Namijonme naxee birin bara woyen kabi Annabi Samuweli xa temui, e birin bara yi loxoee xa fe fala. ²⁵ Saate die nun namijonme die nan na wo ra. Ala bara saate tongo won babae be. A a fala ne Iburahima be, «Duniya birin fama heeri sotoɔde i bonsoe nan saabui ra.» ²⁶ Ala to bara a xa konyi rakeli faxesa ma, a a xee wo tan nan singe ma, a xa duba wo be, a xa kankan nagbilen fe kobie foxo ra.»

4

Piyeri nun Yaya makiitife

¹ Yaya nun Piyeri to nu woyenma mixie be, serexedubee, hoɔomobanxi soori yarerati, nun Sadusenie naxa fa. ² E boje naxa te barima Piyeri nun Yaya nu jama xaranfe, a falafe mixi faxaxie fama ne rakelide alo Isa rakelixi ki naxe. ³ E naxa e suxu, e e sa geeli han na kuye iba, barima koe nu bara so. ⁴ Kono mixi wuyaxi naxee na woyenyi me, e naxa a suxu. Danxaniyatooe xun naxa masa, han xemee konti naxa wulu suuli pondon li.

⁵ Na kuye iba, Yuwifi yareratie, forie, nun seriye karamɔxɔe naxa e malan Darisalamu, ⁶ a nun Anani serexedube kuntigi, nun Kayafa, Yaya, Alesandire, a nun naxee birin na serexedube kuntigi bɔnsɔe. ⁷ E naxa Piyeri nun Yaya ti e tagi, e naxa e maxɔrin, «Wo nɔxi yi rayalande di? Wo a rayalanxi saabui mundun na?»

⁸ Piyeri naxa a masen e be muxu a rayalanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra, ⁹ «Isirayila forie nun kuntigie, wo bara muxu maxɔrin yi namate xa fe fanyi sɔtɔe ma, a yalanxi ki naxe. ¹⁰ Wo tan nun Isirayilakae birin xa a kolon yi xeme yalanxi Isa Nasaretika, Ala xa Mixi Sugandixi, xili saabui nan na. Wo Isa naxan banban wuri magalanbuxi ma, Ala naxan nakeli faxe ma, a tan nan xili yi namate rayalanxi. ¹¹ Isa maniyaxi <game nan na naxan tide gbo dangi game birin na, kɔnɔ wo tan banxitie bara meɛ na game ra.> ¹² Kisi mu sɔtɔma ndende ra fo a tan, barima xili gbete yo mu na dunipa, won kisima naxan saabui ra.»

¹³ E naxa kaaba Piyeri nun Yaya xa limaniya ma, barima xarantaree nan nu e ra. E naxa a kolon e nu bara bira Isa fɔxɔ ra a nu na dunipa ma temui naxe. ¹⁴ Kɔnɔ xeme to nu tixi e seeti ma, a yalanxi, e mu nɔ sese falade. ¹⁵ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme yaamari e xa mini Yuwifi kiitisae ya ma. E nu fa wɔyen e bore tagi. ¹⁶ E naxa e bore maxɔrin, «Won xa munse raba yi mixie ra? Darisalamukae birin bara a kolon e kaabanako xungbe nan nabaxi. Won fan mu nɔma na matandide. ¹⁷ Kɔnɔ alako yi fe naxa yensen ye mixie ra, won xa e ratɔn a xɔrɔxɔe ra, e naxa wɔyen Isa xili ra sɔnɔn.»

¹⁸ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme xili. E naxa wɔyen e be a xɔrɔxɔe ra, a e naxa masenyi yo ti, e naxa mixi yo xaran Isa xili ra sɔnɔn. ¹⁹ Piyeri nun Yaya naxa e yaabi, «Wo a mato, a lanma muxu xa bira wo tan nan fɔxɔ ra ba, ka Ala? ²⁰ Muxu mu nɔma dundude fe ma muxu bara naxan to, muxu bara naxan me.» ²¹ E man naxa xaape e ma, kɔnɔ pama birin to nu Ala matɔxɔma fe ma naxan bara raba, e mu nɔ lande a ma a lanma e xa e paxankata ki naxe. E naxa e rabepin. ²² Yi xeme naxan nayalanxi, a xa simaya nu bara dangi je tongo naani ra.

Togondiyatɔee Ala maxandife

²³ E to e bepin, Piyeri nun Yaya naxa siga e booree yire. E naxa fe birin yaba e be serexedube kuntigie nun forie naxan fala e be. ²⁴ E to na me, e birin naxa e xui ite Ala ma janige keren fari. E naxa a maxandi, «Marigi, i tan naxan koore daa, a nun bɔxi, a nun baa, a nun se naxan birin na dunipa, ²⁵ i tan nan a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui

ra, i xa konyi Dawuda de ra, muxu baba,

«Munfe ra sie boje texi fufafu?

Munfe ra pamae matandi tife?

²⁶ Dunja mangae bara keli,

xunmatie bara ti Marigi

nun a xa Mixi Sugandixi kanke.» »

²⁷ «Nondi na a ra, Herode, Ponsi Pilati, xopee, a nun Isirayila bonsoe bara ti i xa konyi seniye nxi Isa kanke, i naxan sugandixi, ²⁸ alako e xa fe birin naba i singe nu bara nate tongo a nu lan naxan xa raba. ²⁹ Yakosi, Marigi, i xa a mato e xape nxi ki naxe. Senbe fi i xa konyie ma, alako e xa no i xa woyenyi masende limaniya ra. ³⁰ I belexe itala, alako mixi xa rayalan, kaabanakoe nun tonxumae xa raba i xa konyi seniye nxi Isa xili ra.»

³¹ E to ge Ala maxandide, e nu malanxi dennaxe, na naxa seren. Ala Xaxili Seniye nxi naxa goro e birin ma. E naxa so Ala xa woyenyi masenfe limaniya ra.

Togondiyatse xa lany

³² Danxaniyatse pama birin boje ma fe naxa lu keren. Mixi yo mu a falama a keren gbe nan na se nde ra, konso se birin naxa findi birin gbe ra. ³³ Xeerae naxa Marigi Isa xa marakeli masen mixie be senbe ra. Ala naxa hinne e ra a fanyi ra. ³⁴ Setare yo mu nu na e ya ma, barima xee nun banxie nu na naxee birin yi ra, e nu e matima ne, ³⁵ e nu a sare dentege xeerae be. Nee nu fa a itaxun kankan hayi bere ma.

³⁶ Mixi nde nu na naxan xili Yusufu, Lewi di naxan barixi Sipiri. Xeerae nu a xili falama ne Baranabasi, na nan falaxi «mixi ralimaniya». ³⁷ A naxa xe mati naxan nu na a yi, a naxa fa a kobiri ra, a a dentege xeerae be.

5

Ananiyasi nun Safira

¹ Xeme nde naxan xili Ananiyasi, a nun a xa gine Safira, nee fan naxa e xa xe mati. ² Ananiyasi nun a xa gine naxa lan a ma e xa xe sare nde ragata e yete be. Ananiyasi naxa kobiri donxoe xanin, a a dentege xeerae be. ³ Piyeri naxa a fala a be, «Ananiyasi, munfe ra Sentane i madaxuxi han i bara wule fala Ala Xaxili Seniye nxi be yi

xε sare nde nɔxunfe ra? ⁴ Beenun i xa yi xε mati, i gbe xa mu nu na xε ra? I kɔbiri naxan sɔtɔxi, i gbe xa mu nu na fan na? Munfe ra i yi fe mɔoli rabaxi? I mu wule falaxi mixie xa bε, i wule falaxi Ala nan bε.»

⁵ Ananiyasi to na wɔyenyi mε, a naxa bira keren na, a faxa. Naxee birin na fe mε, e naxa gaaxu. ⁶ Segetalae to keli, e naxa a kasange, e a xanin, e sa a ragata.

⁷ Waxati saxan to dangi, a xa gine naxa so, a mu nu a kolon fe naxan nabaxi. ⁸ Piyeri naxa a fala a bε, «A fala n bε, xa wo xε matixi yi xasabi nan na, wo naxan dentegexi yi ki?» A naxa a yaabi, «Iyo, muxu a matixi yi kɔbiri nan na.» ⁹ Awa, Piyeri naxa a fala a bε, «Munfe ra wo lanxi a ma wo xa Ala Xaxili madaxu? Naxee i xa mɔri ragataxi, e tan nan tixi naade ra yi ki, e i fan xaninma ya.»

¹⁰ A naxa bira xεera bun ma keren na, a faxa. Segetalae to so, e naxa a li a fan bara faxa. E naxa a xanin, e sa a fan nagata a xa mɔri fe ma. ¹¹ Gaaxui xungbe naxa danxaniyatɔe jama birin suxu, a nun naxee birin yi fe mε.

Tɔnxumae nun kaabanakoe

¹² Kaabanako wuyaxi nun tɔnxumae nu rabama jama tagi xεerae saabui ra. Togondiyatɔe birin nu e malanma Sulemani xa gbuntunyi ra. ¹³ Mixi gbete yo mu nu suusama sunbude e ra, kɔnɔ mixie nu e binyama a fanyi ra. ¹⁴ Naxee nu danxaniyaxi Marigi ma, xemεe nun gine, e kɔnti xun nu masama temui birin. ¹⁵ Na fee ma, mixie nu fama ne furemae ra sade nun dagie ma kira xɔn, alako Piyeri ne dangima temui naxe, a niini xa ti e ma. ¹⁶ Nama nu kelima Darisalamu rabilinyi, e nu fa furemae ra nun jinne fure kanyie. E birin naxa yalan.

Xεerae makankanfe

¹⁷ Na temui serexedube kuntigi, a nun naxee nu na a fɔxɔ ra, naxee findixi Sadusenie ra, e naxa nate tongo tɔɔne ma. ¹⁸ E naxa xεerae suxu, e e woli geeli. ¹⁹ Kɔnɔ Marigi xa maleke naxa fa kɔe ra, a naxa geeli naade rabi, a fa e ramini. A naxa a fala e bε, ²⁰ «Wo siga, wo sa ti hɔrɔmɔbanxi kui, wo Ala xa kira neene xa fe birin tagi raba jama bε.» ²¹ E to na mε, e naxa so hɔrɔmɔbanxi kui subaxe ma, e kawandi ti fɔlɔ.

Serexedube kuntigi nun naxee nu na a fɔxɔ ra, e to fa, e naxa Yuwifi kiitisae nun Isirayila fori birin malan. E naxa mixie rasiga xεerae tongode geeli kui. ²² Sɔrie to siga, e mu e li geeli kui. E naxa gbilen, e sa dentege sa. ²³ E naxe, «Muxu bara geeli li a balanxi a fanyi ra, geeli kantamae tixi naade ra, kɔnɔ muxu to a rabi, muxu mu mixi yo lixi a

kui.»

²⁴ Hōrōmōbanxi sōorie xa mange nun serēxedube kuntigie to na fe mē, e de naxa ixara. E nu fa e bore maxōrin, «Munfe yi ra?» ²⁵ Mixi nde naxa fa a fala e bē, «Wo fa a mato, wo xeme naxee sa geeli, e na hōrōmōbanxi kui e mixie xaranfe.» ²⁶ Awa, sōori xunmati nun a xa sōorie naxa siga, e sa fa xērae ra. Kōnō e mu e senbe ramini e ma, barima e nu gaaxuxi jama fa e magōnōfe geme ra.

²⁷ E to bara e xanin Yuwifī kiitisae yire, serēxedube kuntigi naxa e maxōrin, ²⁸ «Muxu bara wo ratōn a xōrōxōe ra, wo naxa xaranyi raba yi xeme xili ra, kōnō wo bara wo xa xaranyi ralantan Darisalamu birin na. Wo wama a xa faxe safe muxu tan nan xun!» ²⁹ Piyeri nun xērae naxa e yaabi, «A lanma muxu xa Ala xui nan nabatu dangife mixie xui ra. ³⁰ Won babae Marigi Ala bara Isa rakeli, wo naxan faxes, wo naxan banban wuri ma. ³¹ Ala bara a rate a yirefanyi ma a xa findi Mange nun Marakisima ra, alako Isirayila xa nō tuubide, e xa yunubi xa xafari. ³² Muxu nun Ala Xaxili Seniyenxi na yi fe seedee ra. Ala Xaxili Seniyenxi fima mixi nan ma, naxan na a xui rabatu.»

³³ E to yi masenyi mē, e naxa xōnō han e naxa wa xērae faxafe. ³⁴ Kōnō Fariseni nde naxan xili Gamaliyeli, seriye karamōxō kuntigi naxan nu rafan jama birin ma, na naxa keli Yuwifī kiitisae tagi. A naxa yaamari fi e xa xērae ramini sinden. ³⁵ Awa, a naxa a fala kiitisae bē, «Isirayilakae, wo meeni fe ma wo naxan nabama yi mixie ra. ³⁶ Waxati dangixi xeme nde naxan xili Tudasi naxa a yete igbo. Mixi keme naani nan nu biraxi a fōxō ra, kōnō a to faxes e birin naxa yensen ye. A xa fe mu findi fefe ra.»

³⁷ «Na to dangi, Yudasī Galileka naxa mini xili sebe temui. A naxa mixi wuyaxi bendun a ma, kōnō a fan naxa faxes, a fōxirabirēe birin naxa yensen ye. ³⁸ Yakōsi n a falama wo bē, wo naxa fefe raba yi mixie ra. Wo gbilen e fōxō ra. Xa yi fe birin fatanxi mixie nan na, a mu sōneyama. ³⁹ Kōnō, xa a fatanxi Ala nan na, wo mu nōma a xun nakanade. Wo wo jere ki mato a fanyi ra, wo nun Ala naxa fa gere.»

⁴⁰ E to lan fe keren ma, e naxa xērae xili, e e bōnbō. E naxa e ratōn wōyenfe ra Isa xili ra, e fa e rabepin.

⁴¹ Xērae to mini Yuwifī kiitisae tagi, e naxa jēlexin barima Ala e tan nan sugandixi, e xa tōrō Isa xili xa fe ra. ⁴² Lōxō yo lōxō, e nu kawandi tima hōrōmōbanxi kui, e man mixie xaranma e xōnyi. E nu Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi masenma ne temui birin.

Xɛɛra malima solofere

¹ Na temui, Isa foxirabiree konti xun to nu masama, Yuwifie naxee Gireki xui falama, e naxa e mawa Yuwifie xon naxee Eburu xui falama, barima loxo yo loxo donse itaxunma temui naxe, e nu neemuma ne kaaje ginnee ma naxee Gireki xui falama. ² Xɛɛra fu nun firinyi naxa Isa foxirabiree malan, e naxa a fala e be, «A mu lan muxu xa Ala xa masenyi kawandife rabolo donse itaxun fe ra. ³ Na nan a ra, n ngaxakerenyie, wo xeme solofere sugandi wo ya ma, mixi binyee, xaxilimaya nun Ala Xaxili Seniyenxi na naxee be. Muxu xa yi donse itaxunfe so e yi ra, ⁴ alako muxu tan xa nu lu Ala maxandi ra nun Ala xui kawandi ra.»

⁵ Na masenyi naxa rafan birin ma. E naxa Etiyen sugandi, xeme naxan xa danxaniya nu gbo, Ala Xaxili Seniyenxi man nu goroxi naxan ma. E man naxa Filipu, Pirokoru, Nikanoro, Timon, nun Paramenasi sugandi, a nun Nikolasi Antiyokika naxan soxi Yuwifie xa diine ya ma. ⁶ E naxa e dentegɛ xɛɛrae be. Xɛɛrae naxa e belɛɛ sa e xunye ma, e naxa Ala maxandi e be.

⁷ Ala xa masenyi naxa yensen ye. Isa foxirabiree xun nu masama a gbegbe ra Darisalamu. Serɛɛdube wuyaxi fan nu danxaniyafe.

Etiyen suxufe

⁸ Ala naxa a xa hinne nun senbe fi Etiyen ma. A nu tonxumae nun kaabanako xungbee rabama pama tagi. ⁹ Sirenikaɛ nun Alesandireka naxee nu salima salide kui, naxan xili «xoreya mixi xa salide», a nun Yuwifie naxee kelixi Silisi nun Asi, e naxa sonxo Etiyen ma. ¹⁰ Konɔ e mu no Etiyen xa woyenyi ra, barima Ala Xaxili Seniyenxi nan nu xaxilimaya fima a ma.

¹¹ Awa, e naxa xeme ndee sare fi, e xa a fala, «Muxu bara a xui me a woyenyi falama naxan mu daxa Annabi Munsa nun Ala mabiri.» ¹² E naxa pama, forie, nun seriye karamoxoe kui iso. E naxa bagan a ma, e a suxu, e a xanin Yuwifi kiitisae yire. ¹³ E naxa toɔpegelae ramini, naxee a fala, «Yi xeme mu bama woyenyi jaaxie falafe horomobanxi nun Ala xa seriye xa fe ra. ¹⁴ Muxu bara a xui me, a a falama Isa Nasaretika fama yi horomobanxi kanade, a man naamunye masarama Annabi Munsa naxee fixi won ma.» ¹⁵ Yuwifi kiitisae birin naxa e ya banban Etiyen na, a yatagi naxa lu e be alo maleke.

Etien xa masenyi

¹ Serexedube kuntigi naxa Etien maxarin, «Naxan falaxi i xun ma, nɔndi na a ra?»

² Etien naxa e yaabi, «N ngaxakerenyie nun n babae, wo wo tuli mati n na. Ala dariye kanyi mini ne won baba Iburahima ma a nu na Mesopotamiya boxi ma temui naxe, beenun a xa sabati Xarani. ³ Ala naxa a fala a be, «Keli i xa boxi nun i xabile xun, siga boxi ma n dennaxe masenma i be.» ⁴ Awa, a naxa mini Kalidi boxi ra, a sa sabati Xarani. Menni, a baba faxa xanbi, Ala naxa a radangi yi boxi ma wo sabatixi dennaxe yi ki to. ⁵ A mu lingira yo fi a ma yi boxi kui hali santide. Kono a naxa laayidi tongo a be, a fama yi boxi fide a tan nun a bɔnsɔe nan ma, hali a faxa xanbi. Na waxati di yo mu nu na a be sinden.»

⁶ «Ala naxa a fala a be, «I bɔnsɔe sabatima boxi gbete nan ma. Menni e findima ne konyie ra. E e paxankata je keme naani bun.» ⁷ Ala man naxa a fala, «N fama na si makiitide naxan e rasoma konyiya kui. Na dangi xanbi, e kelima ne naa, e fa n batu be.»

⁸ «Awa, Ala naxa sunna saate fi Iburahima ma. Iburahima to Isiyaga bari, a naxa a sunna a xi solomasaxan nde ma. Isiyaga to Yaxuba bari, a naxa a fan sunna. Yaxuba fan naxa won benba fu nun firinyie sunna.»

⁹ «Won benbae naxa Yusufu tɔne, e naxa a mati, a naxa findi konyi ra Misira boxi ma. ¹⁰ Kono Ala naxa lu a foxo ra. A naxa a ramini a xa kontɔfili birin kui. A naxa hinne nun xaxilimaya fi a ma, alako a xa rafan Misira mange ma, naxan a findi Misira gomina nun a xa banxi birin xunmati ra.»

¹¹ «Kaame xungbe naxa so Misira boxi ma a nun Kanaan boxi. Won babae mu nu baloe sɔtɔma, tɔɔre naxa gbo. ¹² Yaxuba naxa a me a mengi na Misira boxi ma. A naxa won babae xee naa a singe. ¹³ E xa sigɛ firin nde, Yusufu naxa a yete masen a fafaxakerenyie be, Misira mange fan naxa Yusufu xabile rakolon. ¹⁴ Awa, Yusufu naxa e xee a baba Yaxuba tongode nun a xa denbaya birin. E konti nu sigaxi han mixi tongo solofere a nun suuli. ¹⁵ Yaxuba naxa goro Misira, a faxa dennaxe a nun won babae. ¹⁶ E furee naxa ragbilen Sikemi, e e ragata gaburi nan kui, Iburahima naxan sara kɔbiri ra Xamori xa die ma.»

¹⁷ «Ala xa laayidi rakamali waxati to makore, laayidi naxan tongoxi Iburahima be,

won ma jama xun naxa masa Misira boxi ma. ¹⁸ Kono na xanbi mange gbete naxa ti naxan mu nu Yusufu xa fe kolon. ¹⁹ Na mange naxa won ma jama yanfa. A naxa won benbae jaxankata, han a naxa e yaamari e xa e xa diyoree wole, alako e xa faxa. ²⁰ Na temui Annabi Munsa naxa bari, Ala hinne naxan na. Kike saxan a rabalofe a baba xa banxi kui. ²¹ Na xanbi a naxa a belexe ba a ma. Misira mange xa di gine fa a tongo, a naxa a ramo alo a xa di. ²² Annabi Munsa naxa kolon soto Misira xa fe birin ma. A woyen ki nun a jere ki naxa senbe soto.»

²³ «A to je tongo naani soto, a naxa wa a ngaxakerenyie kolonfe. A naxa siga a boore Isirayilakae yire matode. ²⁴ A to Misiraka to a fe jaaxi niyafe Isirayilaka nde ra, Annabi Munsa naxa a ngaxakerenyi xa gere so, a naxa Misiraka faxa. ²⁵ A naxa a mapoxun a a ngaxakerenyie a kolonma ne Ala xoreya fima e ma a saabui nan na, kono e mu kolon soto na ma. ²⁶ Na kuye iba, Annabi Munsa naxa Isirayilaka firin to, e na gerefe. A naxa kata e xa lan e bore ma, a naxa a fala e be, «Ngaxakerenmae nan na wo ra. Munfe ra wo fe jaaxi niyama wo bore ra?» ²⁷ Kono naxan nu fe jaaxi rabafe a ngaxakerenyi ra, a naxa Annabi Munsa radin ye, a a fala a be, «Nde i tixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma? ²⁸ I waxi n faxafe ne alo i Misiraka faxaxi ki naxe xoro?» ²⁹ Annabi Munsa to na woyenyi me, a naxa a gi. A naxa sabati Madiyan boxi ma, a naxa di firin bari menni.»

³⁰ «Ne tongo naani dangi xanbi, maleke naxa mini a ma te xora naxan nu sansi bili ganfe gbengberenyi ma, Sinayi geya fari. ³¹ Annabi Munsa to na fe to, a naxa kaaba. A to a maso a ra, a xa a igbe, a naxa Marigi xui me. ³² «I babae Marigi Ala nan n na, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Ala.» Annabi Munsa naxa seren, a naxa gaaxu a igbefe ma. ³³ Marigi naxa a fala a be, «Sankiri ba i sanyi, barima i tixi dennaxe, boxi seniye naxi na a ra. ³⁴ N bara n ma jama xa tore to Misira, n bara e kutun xui me. N bara goro n xa xoreya fi e ma. Yakosi, n xa i xee Misira.» ³⁵ Ala Annabi Munsa xee ne, e a fala naxan be, «Nde i tixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma.» Maleke naxan minixi a ma te xora a naxa a masen a be a xa findi mange nun marakisima ra.»

³⁶ «Annabi Munsa nan Isirayilakae ramini Misira boxi ra. Ne tongo naani bun ma, a naxa tonxumae nun kaabanakoe raba Misira, Xulunyumi Baa, nun gbengberenyi ma. ³⁷ Annabi Munsa tan naxa a fala Isirayila be, «Ala namijonme raminima wo ngaxakerenyie nan ya ma naxan luma alo n tan.» ³⁸ Won benbae jama e to nu malanxi gbengberenyi ma, maleke naxa woyen Annabi Munsa be Sinayi geya fari. A seriye naxan

mexi, a naxa na radangi won ma.»

³⁹ «Kɔnɔ won benbae mu tin a xa yaamari suxude. E naxa a matandi, e e bɔɲe ti Misira ra. ⁴⁰ E naxa a fala Haruna be, «Alae yailan won be, naxee jɛrɛma won ya ra, barima yi Munsa naxan won naminixi Misira, won mu a kolon se naxan a sɔtɔxi.» ⁴¹ E naxa kuye yailan ninge misaali ra, e fa sɛrɛxɛ ba a be. E naxa jɛlexin na ra, e naxan yailanxi e belexɛ ra.»

⁴² «Awa, Ala naxa a kobe so e ra, a naxa e rabolo, e xa tunbuie batu, alɔ a sɛbɛxi namijɔnmɛ xa Kitaabui kui ki naxɛ.

«Isirayila bɔnsɔɛ,

wo sɛrɛxɛ ba n tan nan be

jɛ tongo naani bun ma gbengberenyi ma?

⁴³ Wo bara Mɔlɔkɔ kuye batu,

wo bara Remefan tunbui kuye batu,

wo kuye naxee yailanxi wo belexɛ ra.

Na nan a toxi n fan wo xaninma Babilɔn xanbi ra.» »

⁴⁴ «Ala xa hɔrɔmɔlingira, a xa seedejɔxɔya sebeli na dennaxɛ, na nu na won benbae tagi gbengberenyi ma. Ala nu bara a misaali masen Annabi Munsa be, a naxa a yaamari a xa a yailan na ki. ⁴⁵ Won benbae to hɔrɔmɔlingira sɔtɔ, e naxa a xanin bɔxi ma Ala si gbetɛɛ keri dennaxɛ, Yosuwe xa yaamari bun ma. A naxa lu naa han Dawuda xa waxati.»

⁴⁶ «Dawuda naxan nafanxi Ala ma, na naxa a maxɔrin a xa lingira ti a tan Yaxuba Marigi Ala be. ⁴⁷ Kɔnɔ Sulemani nan fa na lingira ti Ala be. ⁴⁸ Kɔnɔ Ala Xili Xungbe Kanyi mu sabatima adama xa banxi tixi kui. Namijɔnmɛ na nan masenxi,

⁴⁹ «Wo Marigi naxɛ,

koore, n ma kibanyi,

bɔxi, n santide.

Wo banxi mundun tima n be?

Wo yire mundun findima n ma malabude ra?

⁵⁰ N tan xa mu na birin yailanxi?» »

⁵¹ «Wo xaxili nun wo tuli xɔrɔxɔ, wo sondonyi mu fan. Wo Ala Xaxili Seniyeŋxi matandima temui birin alɔ wo benbae a raba ki naxɛ. ⁵² Wo benbae namijɔnmɛ birin paxankata nɛ. E namijɔnmɛ faxa nɛ, naxee nu Ala xa Tinxintɔɛ xa fafe falama. Yakɔsi

wo bara na fan faxa. ⁵³ Wo tan naxee bara Ala xa seriye soto malekee saabui ra, wo mu a rabatuxi!»

Etiyen xa faxe

⁵⁴ E to yi masenyi me, e naxa xono han e nu e jinyie raxin. ⁵⁵ Kono Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Etiyen ma. Etiyen to a ya banban koore ma, a naxa Ala xa dariye to, a man naxa Isa to a tixi Ala yirefanyi ma. ⁵⁶ A naxa a masen, «N bara koore rabixi to, Adama xa Di tixi Ala yirefanyi ma.» ⁵⁷ Nama naxa sonxoe rate, e naxa e tuli dese. E birin naxa bagan a ma. ⁵⁸ E naxa mini a bubu ra sigafe ra taa fari ma, e a magono han a naxa faxa. Seede naxa e xa donmae sa segetala nde san ma, naxan xili Solu. ⁵⁹ E nu na a magonofe temui naxe, Etiyen naxa Ala maxandi, «N Marigi Isa, n nii rasene.» ⁶⁰ Na xanbi a naxa a xinbi sin, a naxa a xui ite, «N Marigi, i naxa e suxu yi yunubi ma!» A ge na falade tan mu a ra, a naxa taa masara. Solu fan nu na Etiyen faxafe kui.

8

Danxaniyatoe xa toore

¹ Na loxo, jaxankate xungbe naxa Darisalamu danxaniyatoe pama suxu. E birin naxa yensen Samari nun Yudaya boxi ma fo xerae, nee nan gbansan lu naa. ² Xeme tinxinxie naxa Etiyen nagata. E naxa wa a xa faxe ma. ³ Kono Solu tan naxa danxaniyatoe pama tooro. A nu soma banxie kui, a nu danxaniyatoe xeme nun ginne ramini, a nu fa e sa geeli. ⁴ Danxaniyatoe to yensen ye, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti yire birin.

Xibaaru fanyi kawandife Samari

⁵ Filipu to goro Samari taa nde kui, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masen naakae be. ⁶ Nama to Filipu xa kaabanakoe to, e naxa e tuli mati a ra a fanyi ra. ⁷ Ninnee naxa gbilen furemae foxo ra, e nu fa gbelegbele. Mabenyi nun namate wuyaxi naxa yalan. ⁸ Naakae naxa seewa a fanyi ra.

⁹ Xeme nde nu na na taa kui naxan xili Simon. A nu duureya rabama naxan Samarikae birin nakaabama, a nu fa a yete igbo. ¹⁰ E birin, dimedie nun forie, a xui ramexi a fanyi ra. E nu a fala, «Yi xeme Ala senbe na a ra, won naxan xili falama Senbe Xungbe.» ¹¹ E nu bara bira a foxo ra kabi a xonnakuye barima a nu e rakaabama a xa duureya ra. ¹² Kono e to la Filipu ra, naxan Ala xa mangeya niini nun Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandi rabama, xeme nun ginne naxa e xunxa ye xora. ¹³

Simɔn yati naxa danxaniya, a fan naxa a xunxa ye xɔɔra. A naxa bira Filipu fɔxɔ ra. A naxa kaaba a xa tɔnxumae nun kaabanako xungbee ma.

¹⁴ Xɛɛrae, naxee nu na Darisalamu, e to a mɛ Samarikae bara tin Ala xa masenyi ra, e naxa Piyeri nun Yaya xɛɛ naa. ¹⁵ E to so naa, e naxa Ala maxandi alako Samarikae xa Ala Xaxili Seniyenxi sɔtɔ, ¹⁶ barima Ala Xaxili Seniyenxi mu nu goroxi mixi yo ma e ya ma sinden. E nu xunxaxi ye nan gbansan xɔɔra Isa xili xa fe ra. ¹⁷ Awa, Piyeri nun Yaya naxa e belɛxɛ sa e ma, e naxa Ala Xaxili Seniyenxi sɔtɔ.

¹⁸ Simɔn to a to Ala Xaxili Seniyenxi nu sɔtɔma xɛɛrae belɛxɛɛ nan saabui ra, a naxa kɔbiri masen e bɛ, a fa a fala, ¹⁹ «Wo yi senbɛ fi n fan ma, alako n na n belɛxɛɛ sa naxan ma, a xa Ala Xaxili Seniyenxi sɔtɔ.» ²⁰ Piyeri naxa a yaabi, «I tan nun i xa kɔbiri xun xa rakana, barima i a mapɔxunxi nɛ Ala xa ki sɔtɔma kɔbiri nan na. ²¹ I gbe yo mu na yi fe ya ma, barima i sondonyi mu fiixɛxi Ala bɛ. ²² Gbilen yi fe jaaxi fɔxɔ ra. I man xa Marigi maxandi alako a xa diɲɛ i ma i xa yi mapɔxunxi xa fe ra, xa a sa tinma. ²³ N a toxi nɛ yi ki, i na fe jaaxi gbegbe kui. I bara findi Sentane xa konyi ra.»

²⁴ Simɔn naxa a yaabi, «Wo yetɛ xa Marigi maxandi n bɛ alako wo fe naxee birin falaxi a naxa n li.» ²⁵ E to gɛ seedeɲɔxɔya bade Marigi xa masenyi ra, Piyeri nun Yaya naxa gbilen Darisalamu. Kira fan na, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti Samari taa wuyaxi kui.

Etiyopi xunmati nde xunxafe ye xɔɔra

²⁶ Marigi xa malekɛ naxa a fala Filipu bɛ, «Keli, siga yirefanyi biri ra, gbengberen kira xɔn, naxan goroma Gasa, kelife Darisalamu.» ²⁷ A naxa keli, a naxa Etiyopika nde li kira ra. Xɛmɛ nan nu a ra naxan mu nu nɔma gine fe rabade. A findixi Kandasi, Etiyopi mange gine xunmati nan na. A tan nan nu a xa naafuli birin kantama. A nu faxi salide nɛ Darisalamu. ²⁸ A na gbilenfe a xɔnyi, a dɔxɔxi a xa mapɛrɛse kui, a na Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe.

²⁹ Ala Xaxili Seniyenxi naxa a masen Filipu bɛ, «Siga, i i makɔrɛ na mapɛrɛse ra.» ³⁰ Filipu naxa siga a gi ra. A naxa Etiyopika xui mɛ, a nu Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe. A naxa a maxɔrin, «I naxan xaranfe yi ki, i a fahaamuxi?» ³¹ A naxa a yaabi, «N nɔma na ra di, xa mixi yo mu na naxan a tagi rabama n bɛ?» A naxa a fala Filipu bɛ a xa dɔxɔ a seeti ma. ³² A nu na yi sebeli nan xaranfe Kitaabui kui:

«E a xaninxi temui naxɛ a xa faxa

a naxa lu alo yexee naxan xaninma faxade.

A mu a xui yo ramini,

alo yexee naxan tima a xabe maxabama ya ra.

³³ A xa marayaagi kui,

e naxa a makiiti seriye xanbi.

Nde noma a xa taruxui falade?

A xa simaya bara jon boxi fari.»

³⁴ Na Etiyopika naxa a fala Filipu be, «Yandi, a masen n be, Annabi Esayi nde xa fe falama yi ki? A yete ba, ka mixi gbete?» ³⁵ Awa, Filipu naxa a folo na sebeli ma, a naxa a kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra.

³⁶ E na sigafe kira xon, e naxa ye li. Na Etiyopika naxa a fala Filipu be, «Ye nan ya. Nanse a niyama n mu xunxama ye xora?» ³⁷ Filipu naxa a yaabi, «Xa i danxaniya i bɔɔ birin na, i noma na ra.» Na Etiyopika naxa a yaabi, «N laxi a ra, Ala xa Di nan lanxi Isa ma.» ³⁸ A naxa mapereese rati, e firin birin naxa goro ye ma. Filipu naxa na Etiyopika xunxa ye xora. ³⁹ E to te ye xora, Marigi Xaxili naxa Filipu tongo, a a xanin. Na Etiyopika mu fa a to sonon. A naxa siga seewe kui.

⁴⁰ Filipu naxa mini Asotu taa kui. A man naxa siga Sesare. A naxa xibaaru fanyi kawandi ti taa birin kui a nu dangima dennaxe.

9

Solu xunxafe ye xora

¹ Na temui birin, Solu nu konkoxi Marigi foxirabiree ma, a xa e faxa. A naxa siga serexedube kuntigi xon ² keedi maxorinde katarabi Damasi salide yareratie ma, alako xa a naxee li naa, e biraxi Isa xa kira foxo ra, xemee nun ginnee, a xa fa e xirixi ra Darisalamu. ³ A na makorefe Damasi ra, yanbe naxa mini a ma keli koore ma, a a rabilin. ⁴ A naxa bira boxi ma, a naxa xui nde me, «Solu, Solu, i na n paxankatafe munfe ra?» ⁵ Solu naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» A naxa a yaabi, «Isa nan n na, i naxan paxankatafe. ⁶ Keli, so taa kui, e fama a falade i be a lanma i xa naxan naba.» ⁷ Xemee naxee nu a foxo ra, nee de naxa bobo a ra gaaxui be. E nu xui mema, konon e mu nu mixi yo toma. ⁸ Solu naxa keli boxi ma, a ya rabixi, konon a ya mu se toma. E naxa a belexe suxu, e a mati Damasi.

⁹ A naxa lu xi saxan a mu sese to, a mu sese don, a mu sese min. ¹⁰ Isa foxirabire

nde nu na Damasi, naxan xili Ananiyasi. Marigi naxa a xili laamatunyi kui, «Ananiyasi!» Ananiyasi naxa a ratin, «Marigi, n tan nan ya.» ¹¹ Marigi naxa a fala a be, «Keli, siga kira ra naxan xili «Kira Tinxinxi», i xa xeme fen Yudası xa banxi kui, naxan xili Sölu Tariseka. A na Ala maxandife. ¹² A bara mixi nde to laamatunyi kui, naxan xili Ananiyasi, a na a belexe safe a ma alako a man xa se to.» ¹³ Ananiyasi naxa a yaabi, «Marigi, n bara yi xeme xa fe me mixi wuyaxi ra, a bara fe kobi naxan naba i xa mixi seniyeñxe ra Darisalamu. ¹⁴ Serexedube kuntigie bara ñe so a yi ra, a xa birin suxu naxee i xili maxandima.»

¹⁵ Kono Marigi naxa Ananiyasi yaabi, «Siga, barima n bara yi xeme sugandi xera ra, a xa n xili masen si birin be, e xa mangee be, a nun Isirayila die birin be. ¹⁶ N a masenma ne a be, a fama toorde ki naxe n xili xa fe ra.» ¹⁷ Ananiyasi naxa siga na banxi. A to so, a naxa a belexe sa Sölu ma. A naxa a fala a be, «N ngaxakerenyi Sölu, Marigi Isa naxan mini i ma kira ra, a tan nan n xeei i ma, alako i xa se to, i man xa Ala Xaxili Seniyeñxi soto.» ¹⁸ Se nde naxa ba a ya ma keren na alo xalee, a ya naxa se to. A naxa keli, a fa a xunxa ye xora. ¹⁹ Na xanbi a naxa a dege, a fa senbe soto.

Sölu kawandi rabafe Damasi

Sölu naxa saxanyi raba Damasi a nun Isa foxirabiree. ²⁰ A naxa bonbo kawandi tife ra keren na salidee kui a nu a masen a Ala xa Di nan lanxi Isa ma. ²¹ Naxee birin a xui me, e de naxa ixara. E naxa a fala, «Yi xeme xa mu nu mixie paxankatama Darisalamu, naxee nu maxandi tima Isa xili ra? A mu faxi xe be, a xa e xanin e xirixi ra serexedube kuntigie xon?» ²² Sölu naxa senbe soto. A xa masenyi naxa Damasi Yuwifie ifu, a falafe a Isa nan lanxi Ala xa Mixi Sugandixi ma.

²³ Temui nde to dangi, Yuwifie naxa lan a ma e xa Sölu faxa. ²⁴ Sölu naxa e xa gundo kolon. E nu taa sode de kantama kee nun yanyi alako e xa a faxa. ²⁵ Kono kee nde ra, Isa foxirabiree naxa a ragoro tete fari ma saga kui.

Sölu sigafe Darisalamu

²⁶ Sölu to siga Darisalamu, a naxa wa bonife Isa foxirabiree ra, kono e birin nu gaaxuxi a ya ra. E mu nu laxi a ra xa Isa foxirabire nan yati a ra. ²⁷ Awa, Baranabasi naxa a xanin xerae xon. A naxa a tagi raba e be Sölu Marigi toxi ki naxe, a man a xui mexi kira ra ki naxe. A naxa a masen e be Sölu bara kawandi naxan naba Isa xili ra Damasi taa kui. ²⁸ E birin naxa doxo yire keren Darisalamu. Sölu nu Marigi xili

kawandima senbe ra. ²⁹ E nun Yuwifie fan naxa woyen e nu xoroxo, Yuwifi naxee Gireki xui falama, konoo nee nu katafe e xa Solu faxa. ³⁰ A ngaxakerenyi Isayankae to na fe me, e naxa a xanin Sesare, e fa a rasiga Tarise. ³¹ Danxaniyatoe pama naxa lu bopesa kui Yudaya, Galile, nun Samari boxi birin ma. E nu luma e bore ralimaniya ra, e nu e pere Marigi xa yaragaaxui kui. E xun nu masama Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Piyeri sigafe Lida nun Yafa

³² Piyeri to nu boxi iperema, a naxa goro seniyentoe yire Lida. ³³ A naxa xeme namataxi nde li naa, naxan xili Ene, a nu saxi sade ma kabi je solomasaxan. ³⁴ Piyeri naxa a fala a be, «Ene, Isa Ala xa Mixi Sugandixi bara i rayalan. Keli, i i xa sade yailan.» A naxa keli keren na. ³⁵ Lidakae nun Saronka birin to yi fe to, e naxa tuubi Marigi ma.

³⁶ Gine nde nu na Yafa Isa foxirabiree ya ma. A nu xili Tabita, naxan falaxi Dorakasi. A nu fe fanyi gbegbe rabama, a nu toromixie ki. ³⁷ Na temui, fure naxa a suxu, a naxa faxa. E to a maxa, e naxa a sa koore banxi deki firin nde. ³⁸ Isa foxirabiree naxee nu na Yafa, e naxa a me a Piyeri na Lida. Lida mu makuya Yafa ra. Awa, e naxa xeme firin xee Piyeri ma, e xa a mayandi a xa fa e xonyi mafuren. ³⁹ Piyeri naxa keli, e nun na xemee naxa siga. E to so, e naxa a xanin koore banxi kon na. Kaape ginee naxa a rabilin, e wama. E naxa dugie nun sosee masen a be Dorakasi naxee yailan a nu na e ya ma temui naxe. ⁴⁰ Piyeri naxa e birin namini tande. A naxa a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi, a naxa a mafindi fure mabiri ra. A naxa a fala, «Tabita, keli.» Tabita naxa a ya rabi. A to Piyeri to, a naxa keli. ⁴¹ Piyeri naxa a belexe suxu, a a rakeli. A naxa seniyentoe nun kaape ginee xili. A naxa a nipe dentege e be. ⁴² Yafakae birin naxa na fe me. Mixi wuyaxi naxa danxaniya Marigi ma. ⁴³ Piyeri naxa xi wuyaxi raba Yafa, Simon garange xonyi.

10

Koroneliyo xunxafe ye xorra

¹ Xeme nde nu na Sesare naxan nu xili Koroneliyo. Soori keme xunmati nan nu a ra Itali soori gali ya ma. ² Diinela nan nu a ra. A tan nun a xa mixi birin nu gaaxuxi Ala ya ra. A nu setaree malima a gbegbe ra, a man nu Ala maxandima temui birin.

³ Nunmare ra, a naxa Ala xa maleke nde to laamatunyi ra, a sofe a xonyi. Maleke naxa a xili, «Koroneliyo.» ⁴ Koroneliyo to a to, a naxa gaaxu. A naxa a fala, «Marigi,

munse niyaxi?» Maleke naxa a fala a be, «Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu i ma, i bara naxan naba setaree be. ⁵ Yakosi, i xa mixi ndee xee Yafa e xa fa Simon na, naxan xili falama Piyeri. ⁶ A yigiyaxi Simon garange xonyi baa de ra.»

⁷ Maleke to ge woyende, a naxa siga. Koroneliyo naxa konyi firin xili, a nun a xa soori diinela, naxan nu walima a be. ⁸ A naxa yi fe birin yaba e be, a fa e xee Yafa. ⁹ Na kuye iba yanyi tagi jondon, e nu na kira xon ma temui naxe, e makore taa ra, Piyeri naxa te koore banxi fari a xa Ala maxandi. ¹⁰ Na temui kaame naxa a suxu, a nu wama a degefe. Beenun donse xa ge yailande, a naxa laamatunyi to.

¹¹ A naxa koore to a rabixi, se nde naxa goro boxi alo dugi, a xirixi a tunxun naanie ma. ¹² Subee, bubusee, nun xoni birin nu na na dugi kui. ¹³ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxes, i xa a don.» ¹⁴ Kono Piyeri naxa a yaabi, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyentare.» ¹⁵ Xui naxa woyen a be a firin nde, «Ala bara se naxan naseniyen i naxa a fala a seniyentare.» ¹⁶ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, na dugi man naxa te koore ma.

¹⁷ Piyeri to nu a mapoxunfe na laamatunyi ma, a wama naxan masenfe, Koroneliyo xa xerae nu bara Simon xonyi maxarin. E naxa ti naade ra. ¹⁸ E naxa maxorinyi ti xa Simon yigiyaxi naa ne, e naxan xili falama Piyeri. ¹⁹ Piyeri nu a mapoxunfe laamatunyi ma temui naxe, Ala Xaxili naxa a masen a be, «Xeme saxan na i maxarinfe. ²⁰ Keli, i xa goro, wo birin xa siga. I naxa siike, barima n tan nan e xeexi.» ²¹ Awa, Piyeri naxa goro, a naxa a fala na xeme be, «N tan nan yi ki wo naxan fenfe. Wo faxi munfe ma?» ²² E naxa dentege sa, «Koroneliyo, soori mixi keme xunmati, nan muxu xeexi. Xeme tinxinxi na a ra, naxan gaaxuxi Ala ya ra. Yuwifie birin a xili fanyi falama. Ala xa maleke seniyenxi bara a masen a be a xa i rafa a xonyi alako a xa i xa masenyi rame.» ²³ Awa, Piyeri naxa e yigiya. Na kuye iba, a naxa keli, e birin naxa siga. Yafaka danxaniyatse ndee fan naxa e mati.

²⁴ Na kuye iba, e naxa so Sesare, Koroneliyo nu e mamefe dennaxe. A nu bara a xa mixie nun a boore fanyie malan. ²⁵ Piyeri to so, Koroneliyo naxa a ralan, a naxa a yete magoro a be. ²⁶ Kono Piyeri naxa a rakeli, a naxa a fala, «Keli, mixi nan na n fan na.» ²⁷ E naxa so banxi e woyenma e bore ra. Piyeri naxa mixi gbegbe malanxi li naa. ²⁸ A naxa a fala e be, «Wo a kolon tonyi dodoxi Yuwifie ma e nun si gbete bonsae naxa lu yire keren, xa na mu a ra sofe ra e xonyi. Kono Ala bara a masen n be a n naxa mixi yo mapoxun seniyentare ra. ²⁹ Na na a ra, wo to n xili, n mu tondi fade. Awa, wo n xilixi

munfe ma?»³⁰ Koroneliyo naxa a masen a be, «Na xi naani nan yi ki, n nu salife n ma banxi kui nunmare temui. Xeme nde naxa mini n ma, a xa sosee yanbama.³¹ A naxa a masen n be, «Koroneliyo, Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu a ma i bara naxan naba setaree be.³² Awa, mixie xee Yafa, e xa fa Simɔn Piyeri ra be. A yigiyaxi Simɔn garange xa banxi kui, baa de ra.»³³ N naxa mixie xee keren na. Muxu bara jɛlexin ki fanyi i fafe ra. Awa, yakɔsi muxu birin na Ala ya i. I xa masenyi ti muxu be, Marigi bara i yamari naxan birin na.»

³⁴ Awa, wɔyenyi to so Piyeri yi, a naxa a masen, «Yakɔsi n bara a kolon nɔndi nan yati a ra, Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be.³⁵ A wama mixi birin xɔn, sie birin ya ma, naxee gaaxuma a ya ra, naxee tinxin.³⁶ Ala bara xibaaru fanyi masen Isirayila jama be. A bara a masen e be a bɔɛsa sɔtɔma dunja Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi nan na.³⁷ Wo a kolon naxan nabaxi fɔlɔfe Galile bɔxi ma, dɔxɔfe Yudaya birin na. Yaya nu bara kawandi ti mixie xa e xunxa ye xɔra.³⁸ Na temui Ala naxa Isa Nasaretika sugandi, Ala Xaxili Seniyeŋxi nun senbe naxa goro a ma. Isa naxa siga yire birin, a nu fe fanyi raba, a nu mixi birin nayalan naxee nu na Ibulisa xa konyiya bun. Ala nu na a fɔxɔ ra.»

³⁹ «Yi fe birin seede nan muxu ra a naxan naba Yuwifie xa bɔxi ma nun Darisalamu. E naxa a banban wuri ma, a faxa.⁴⁰ Kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxe ma xi saxan lɔxɔe, dunja xa a to.⁴¹ A mu tin a makenende birin be, kɔnɔ a naxa a yete masen muxu be, Ala naxee sugandixi e xa findi seedee ra. Muxu nun Isa bara donse don, muxu bara ye min a keli xanbi faxe ma.⁴² Isa naxa muxu yamari, muxu xa kawandi ti mixie be, e xa a kolon Ala nan Isa tixi kiitisa ra mixi baloxie nun mixi faxaxie xun ma.⁴³ Namijɔnme birin nu bara a xa fe fala, naxan na danxaniya a ma na kanyi xa yunubi xafarima ne a xili saabui ra.»

⁴⁴ Piyeri to nu wɔyenma, naxee birin nu yi masenyi ramefe, Ala Xaxili Seniyeŋxi naxa goro e ma.⁴⁵ Danxaniyatɔe sunnaxie naxee Piyeri mati naa, e naxa kaaba yi fe ma, Ala Xaxili Seniyeŋxi gorofe sunnataree fan ma,⁴⁶ barima e naxa e xui me e na Ala matɔxɔfe xui gbete ra.⁴⁷ Awa, Piyeri naxa maxɔrinyi ti, «Mixi nde nɔma tondide yi mixie xa xunxa ye xɔra? E fan bara Ala Xaxili Seniyeŋxi sɔtɔ alɔ won fan a sɔtɔxi ki naxe.»⁴⁸ A naxa yaamari fi fa e xa e xunxa ye xɔra Isa xili ra. Na xanbi e naxa Piyeri mayandi a xa lu e xɔnyi na saxanyi.

Piyeri xunmafalafe

¹ Xɛɛrae nun ngaxakerenyie naxee nu na Yudaya, e naxa a mɛ a si gbɛtɛɛ fan bara tin Ala xa masenyi ra. ² Piyeri to te Darisalamu, Yuwifi danxaniyatɔɛ naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xɔnyi, ³ wo birin bara wo dɛge!»

⁴ Awa Piyeri naxa fe birin tagi raba e bɛ a dangixi ki naxɛ. ⁵ A naxa a masen, «N nu na Yafa taa nan kui. N na Ala maxandife tɛmui naxɛ, n naxa laamatunyi to. Se nde naxan maniyaxi dugi xungbe ra, a xirixi a tunxun naanie ma, na naxa goro keli koore ma han n yire. ⁶ N naxa a igbɛ a fanyi ra. N naxa xurusee, wula subee, bubusee, nun xɔni birin to a kui. ⁷ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxa, i xa a don.» ⁸ Kɔnɔ n naxa a fala, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyentare.» ⁹ Xui naxa wɔyen n bɛ a firin nde, «Ala bara naxan naseniyen i naxa a fala a seniyentare.» ¹⁰ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, a birin man naxa te koore ma.»

¹¹ «Na tɛmui mixi saxan, naxee nu xɛxi n yire kelife Sesare, e naxa ti muxu xa banxi naadɛ ra. ¹² Ala Xaxili naxa a masen n bɛ a muxu birin xa siga, a hali n mu siike. Yi xɛmɛ senni naxee yi ki, e fan naxa n mati naa. Muxu to so Koroneliyo xɔnyi, ¹³ a naxa a yaba muxu bɛ a malekɛ toxi a xa banxi kui ki naxɛ. Malekɛ naxa a masen a bɛ, «Mixi xɛɛ Yafa, a xa fa Simɔn na, e naxan xili falama Piyeri. ¹⁴ A fama masenyi tide i bɛ, i tan nun i xa mixi birin kisima naxan saabui ra.» »

¹⁵ «N to so wɔyɛnfɛ, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma alɔ a goro won ma ki naxɛ a fɔlɛ. ¹⁶ N fa ratu Marigi xa masenyi ma, «Yaya bara mixi xunxa ye xɔɔra, kɔnɔ Ala Xaxili Seniyenxi fama gorode wo ma.» ¹⁷ Ala to bara e ki alɔ a won kixi ki naxɛ, won tan naxee danxaniyaxi Isa Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nu lan n xa Ala matandi?»

¹⁸ E to na mɛ, e naxa dundu, e naxa Ala matɔxɔ, «Ala bara tuubi ragiri si gbɛtɛɛ fan bɛ, alako e fan xa kisi.»

Baranabasi nun Solu sigafe Antiyɔki

¹⁹ Isa fɔxirabirɛ naxee yensen Etiyen faxa xanbi paxankate saabui ra, e naxa siga han Fenisiya, Sipiri, nun Antiyɔki. E nu Ala xa masenyi kawandima Yuwifie nan bɛ. ²⁰ Kɔnɔ Sipirikae nun Sirenikae naxee nu na e ya ma, e to siga Antiyɔki, e naxa Marigi Isa xa xibaaru fanyi masen Girekikae fan bɛ. ²¹ Marigi xɔnyɛ nu na e ma. Mixi gbegbe naxa danxaniya, e naxa tuubi Marigi ma.

²² Darisalamu danxaniyatɔɛ pama to na fe mɛ, e naxa Baranabasi xɛɛ Antiyɔki. ²³

A to so naa, a naxa jɛlexin Ala xa hinne tofe ra. A naxa e ralimaniya, e xa danxaniya Marigi ma. ²⁴ Baranabasi, mixi fanyi nan nu a ra. A nu rafexi danxaniya nun Ala Xaxili Seniyenxi ra. Nama gbegbe naxa danxaniya Marigi ma.

²⁵ Na xanbi, Baranabasi naxa siga Tarise Sɔlu fende. ²⁶ A to a to, a naxa fa a ra Antiyɔki. E nun danxaniyatɔɛ nan nu e malanma naa jɛ keren birin bun ma. E naxa mixi gbegbe xaran. Isa fɔxirabire naxee nu na Antiyɔki, nee nan singe «Isayanka» xili soto.

²⁷ Na temui, namijɔnmɛ ndee naxa goro Antiyɔki, kelifɛ Darisalamu. ²⁸ Naxan nu xili Agabu, na naxa ti, a fa a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a kaame xungbe fama sinde dunja birin ma. Na fe raba mange Kilodi xa waxati nɛ. ²⁹ Isa fɔxirabiree naxa lan a ma e xa Yudaya ngaxakerenyie mali harige ra, kankan noma naxan na. ³⁰ E naxa a so Baranabasi nun Sɔlu yi ra katarabi kuntigie ma.

12

Tɔɔrɛ man xɛɛrae life

¹ Na temui mange Herode naxa so danxaniyatɔɛ pama mixi ndee tɔɔrɔfɛ. ² A naxa Yaki, Yaya taara, faxa santidegema ra. ³ A to a to na nu rafan Yuwifie ma, a man naxa Piyeri suxu Taami Lɛbinitare Sali. ⁴ A to a suxu, a naxa a sa geeli kui. A naxa sɔɔri naani naani tongo xunde naani kui, a nee yamari, e xa a kanta. Herode nu waxi Piyeri xa makiiti pama ya xɔri Sayamalekɛ Dangi Sali na ba a ra. ⁵ Piyeri nu na geeli kui, kɔnɔ danxaniyatɔɛ pama nu na Ala maxandife a bɛ.

⁶ Kɔɛ ra, beenun Herode xa Piyeri makiiti, a nu xife sɔɔri firin tagi, yɔlɔnxɔnyi balanxi a ma. Sɔɔri gbetɛ fan nu geeli naade kantafe. ⁷ Marigi xa malekɛ nde naxa mini a ma tɛrenna ra. Yanbɛ naxa geeli kui iyalan. Malekɛ naxa Piyeri sɛɛti mabɔnbɔ, a xa xunu, a fa a fala a bɛ, «Keli, i xulun!» Yɔlɔnxɔnyie naxa yolon a belexɛ ra keren na. ⁸ Malekɛ naxa a fala a bɛ, «I maxiri, i xa sankirie so.» A to na raba, malekɛ man naxa a fala a bɛ, «Donma felen i ma, bira n fɔxɔ ra.» ⁹ Piyeri naxa mini, a bira malekɛ fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu a kolon xa na fe findixi nɔndi nan na. A nu bara a mapɔxun, temunde a findixi laamatunyi nan na. ¹⁰ E to bara dangi sɔɔrie singe e nun a firin ndee ra, e naxa wure naade li naxan dɛ rabixi taa ma, na naxa rabi a yete ra. E naxa mini. E mu nu a ikuyaxi kira xɔn ma, malekɛ naxa keli Piyeri xun.

¹¹ Piyeri to xaxili soto na fe ma, a naxa a fala, «Yakɔsi, n bara a kolon Marigi nan

a xa maleke xexi, a xa n ba Herode yi ra. A bara n natanga Yuwifie belexe.» ¹² A to kolon soto yi fe ma, a naxa siga Yaya nga Mariyama xonyi, Yaya naxan man xili Maraki. Mixi wuyaxi nu malanxi naa, e na Ala maxandife. ¹³ A to naade konkon, konyi gine nde, naxan xili Roda, a naxa fa naade rabide. ¹⁴ A to Piyeri xui me, a naxa jexin han a naxa neemu naade rabife ma. A naxa a gi a xa sa a fala booree be Piyeri na naade ra. ¹⁵ E naxa a fala a be, «I bara daxu.» Kono a to e karaxan, e naxa a fala, «A xa maleke na a ra.» ¹⁶ Na temui birin Piyeri nu na naade konkonfe. E to naade rabi, e naxa kaaba a tofe ma. ¹⁷ Piyeri to e masabari a belexe ra, a naxa a yaba e be Marigi a raminixi geeli kui ki naxe. A naxa a fala, «Wo yi fe ragbilen Yaki nun ngaxakerenyie ma.» Na xanbi, a naxa mini, a xa siga yire gbete.

¹⁸ Kuye to iba, soorie naxa lu maimaxe xungbe kui, a kolonfe ra Piyeri xa fe niyaxi ki naxe. ¹⁹ Herode naxa a fen, kono a mu a to. A naxa soorie makiiti, a naxa yaamari fi a e birin xa faxes. Na xanbi, a naxa keli Yudaya, a naxa goro Sesare, a xa saxanyi radangi menni.

Herode xa faxes

²⁰ Tirekae nun Sidonkae nu na lantareya kui e nun Herode ra na temui. E naxa lan e bore ma, e xa siga Herode yire, e xa woyen. E to bara Bilasitu masoto, mange xa batula kuntigi, e naxa Herode mayandi lanyi xirife ra e tagi, barima e xa boxi xaxili nu tixi Herode xa boxi baloe nan na. ²¹ Malan loxo, Herode nu maxirixi a xa mange sosee kui, a naxa masenyi ti pama be, a doxoxi mange kibanyi kui. ²² Mixie naxa sonxo rate, «Ala xui nan yi ki, adama xui mu a ra.» ²³ Marigi xa maleke nde naxa a rafura keren na, barima a mu Ala matxo. Kulie naxa a don, a naxa faxes.

²⁴ Na waxati mixi gbegbe naxa Ala xa woyenyi rame, danxaniyatoo konti xun naxa masa. ²⁵ Baranabasi nun Solu to ge xera ibade Darisalamu, e naxa gbilen Yaya xanin na e xun ma, e naxan xili falama Maraki.

13

Baranabasi nun Solu sugandife

¹ Namijonmee nun karamoxo nu na Antiyoki danxaniyatoo pama tagi: Baranabasi, Simeyon naxan xili sa Nigeri, Lususi Sirenika, Manahen, nun Solu. Manahen nun mange Herode nan xuru yire keren. ² E to nu Marigi batufe, e man nu sunfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa a fala e be, «Wo Baranabasi nun Solu ti n be e xati ma, wali xa fe ma n e

xilixi naxan ma.» ³ Awa, e to ge sunde, nun Ala maxandide, e naxa e belexe sa Baranabasi nun Sölu ma, e xa e taxu Ala ra. Na xanbi, e naxa e bepin, e siga.

E sigafe Sipiri

⁴ Ala Xaxili Seniyenxi to Baranabasi nun Sölu xee, e naxa goro Selusiya, e fa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma. ⁵ E to so Salamin, e naxa so Ala xa masenyi kawandife Yuwifie xa salide kui. Yaya nan nu e malima ra. ⁶ E to bara suri igiri han Pafosi, e naxa duure nde li naa, Yuwifi naxan nu a yete findixi namiponme wule fale ra, naxan nu xili Bari-Yesu xa di. ⁷ A nu na mange Serigu Pölu seeti ma, naxan xaxili nu fan. Na tan naxa Baranabasi nun Sölu xili, barima a nu wama Ala xa masenyi ramefe.

⁸ Kono na duure e naxan ma Elimasi, a xili wama a masenfe a duure nan a ra, a naxa e matandi. A nu katafe ne alako a xa mange xa ba danxaniya kira xon ma. ⁹ Awa Sölu, naxan man xili Pölu, Ala Xaxili Seniyenxi to goro a ma, a naxa a ya banban a ra, ¹⁰ a naxa a fala a be, «Kalabante nun yanfante nan i ra. Ibulisa xa di, tinxintare, i mu bama Marigi xa kira tinxinxi dalinfe?» ¹¹ Awa yakosi, Marigi bara a belexe sa i ma. I fama ne donxude. Waxati nde bun ma, i mu soge toma.» Dimi naxa dusu a xun na keren na. A naxa so milimalafe na ma, a nu mixie fen naxee a yi rasuxuma. ¹² Awa, mange Serigu Pölu to na to, a naxa danxaniya Marigi xa seriye ma.

E sigafe Pisidiya boxi ma

¹³ Pölu nun a booree to baki kunkui kui Pafosi, e naxa siga Periga naxan na Panfiliya boxi ma. Yaya naxa a ba e ma, a naxa gbilen Darisalamu. ¹⁴ Menni e naxa ti kira xon. E naxa so Antiyoki naxan na Pisidiya boxi ma. E to so salide kui malabu loxo, e naxa e magoro. ¹⁵ Tawureta Munsa nun namiponmee xa Kitaabui xaranyi to ba a ra, salide xunmatie naxa xera ti e ma, e nu a fala, «Won ngaxakerenyie, xa marasi nde na wo yi ra pama be, wo a fala.» ¹⁶ Pölu to keli, a naxa e masabari, a fa a fala, «Isirayilakae nun wo tan naxee gaaxuxi Ala ya ra, wo wo tuli mati. ¹⁷ Isirayila pama Marigi Ala bara won babae sugandi. A naxa e rawuya Misira boxi ma. Na xanbi a naxa e ramini naa a senbe ra. ¹⁸ A naxa e rabalo je tongo naani pondon gbengberenyi ma. ¹⁹ A to si solofere halaki Kanaan boxi ma, a naxa na boxie fi Isirayilakae ma. ²⁰ Ne keme naani je tongo suuli bun ma, a naxa mangee ti e xun ma han Annabi Samuweli xa temui. ²¹ Awa, e to wa mange belebele xon ma, Ala naxa Kisu xa di, Sölu, naxan fatan Bunyamin bonsa ra, a naxa na ti e xun ma. A xa mangeya naxa bu je tongo naani. ²² A to Sölu ba mangeya

ra, a naxa Dawuda findi mange ra e xun. A yi seedeya masen na nan ma, «N bara Dawuda to, Yisayi xa di, naxan keɓa rafan n ma. A tan nan n sago birin nakamalima.» »

²³ «Ala Isirayila Rakisima raminixi Dawuda bɔnsɔɛ nan ya ma, naxan lanxi Isa ma, alɔ a laayidi tongoxi ki naxe. ²⁴ Beenun Isa xa fa, Yaya nu bara mixie kawandi e xa tuubi, e xa e xunxa ye xɔɔra. ²⁵ A xa wali rapɔn temui, a naxa a fala, «N mu findixi mixi xa ra, wo naxan mapɔxunxi. Na kanyi fama n xanbi ra. Na binye mu na n yi ra n xa a xa sankiri mafulun.» »

²⁶ «N ngaxakerenyie, Iburahima bɔnsɔɛ xa die nun wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra, yi kisi masenyi rasanbaxi won tan nan ma. ²⁷ Darisalamukae nun e xunmatie mu tin Isa ra. E mu fahaamui sɔto namijɔnmee xa masenyi ma, naxan xaranma malabu lɔxɔɛ birin. Kɔnɔ e naxa na masenyi yati rakamali Isa tɔɔɲegɛfe ra. ²⁸ Hali e to mu sese to a lanma a xa faxa naxan ma, e naxa Pilati maxandi a xa a faxa. ²⁹ Na kui, e naxa fe birin nakamali naxee sebexi a xun. E man naxa a ragoro wuri magalanbuxi ma, e a fure sa gaburi kui. ³⁰ Kɔnɔ Ala naxa a rakeli faxe ma. ³¹ Mixi gbegbe naxee Isa mati kelifɛ Galile sigafe Darisalamu, nee naxa a to xi wuyaxi bun ma. Yakɔsi e bara findi a xa seedee ra jama tagi.»

³² «Awa, muxu tan fan yi xibaaru fanyi masenma ne wo be, Ala laayidi naxan tongo won benbae be. ³³ Ala bara a rakamali won tan be, e xa die. A bara Isa rakeli faxe ma alɔ a sebexi Yabura sora firin nde kui ki naxe. A naxe, «N ma di nan i ra. N bara findi i baba ra to.» ³⁴ A bara a rakeli faxe ma, alako a naxa bɔrɔ. A na nan masenxi yi ki, «Laayidi seniyeɲɛ, naxee mu kanama, n naxee tongoxi Dawuda be, n nee tongoma ne wo fan be.» ³⁵ Na na a ra, a man na masenyi falaxi yire gbete. A naxe, «I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.» ³⁶ Dawuda to ge Ala sago rabade a xa waxati, a faxa ne, a a benbae li gaburi kui, a man bɔrɔ naa. ³⁷ Kɔnɔ Ala mixi naxan nakelixa faxe ma, na tan mu bɔrɔ.»

³⁸ «N ngaxakerenyie, naxan kawandixi wo be, wo xa a kolon yunubi xafarima a tan nan saabui ra. ³⁹ Naxan yo danxaniya, na kanyi bara kisi yunubie ma, Annabi Munsa xa seriye mu nɔ wo rakiside naxee ma. ⁴⁰ Na kui, wo wo meeni naxan falaxi namijɔnmee xa Kitaabuie kui, a naxa fa wo li. E naxe, ⁴¹ «Wo a mato, wo tan mixi mayelee, wo de xa ixara, wo bara lɔɛ, barima n fama kewali rabade wo xa lɔxɔɛ nan ma, wo mu lama naxan na hali e a yaba wo be.» »

⁴² Sɔlu nun Baranabasi to mini, mixie naxa e maxandi e man xa yi masenyi ti malabu lɔxɔɛ naxan man fama kɔre. ⁴³ Awa, jama to yensen, Yuwifi wuyaxi nun mixi

naxee nu soxi Yuwifi xa diine kui, nee naxa bira Pɔlu nun Baranabasi fɔxɔ ra. Pɔlu nun Baranabasi naxa e rasi e xa lu Ala xa hinne kui. ⁴⁴ Na malabu lɔxɔe xungbilenyi, taakae birin naxa e malan Ala xa masenyi ramede. ⁴⁵ Yuwifie to jama to, tɔɔne naxa e suxu. E naxa ti Pɔlu kanke, e nu a xa wɔyenyi matandi, e nu a konbi. ⁴⁶ Pɔlu nun Baranabasi naxa a fala e be jama tagi, «A lanma Ala xa masenyi xa masen wo tan nan singe be, kɔnɔ wo bara tondi a ra. Na kui, wo yete bara a fala a mu daxa wo xa kisi sɔɔ. Yakɔsi muxu muxu ya rafindima si gbetee nan ma, ⁴⁷ alɔ Marigi muxu yamarixi ki naxe. A naxe,

«N bara i ti i xa findi naiyalanyi ra sie be,
kisi xanife ra han dunja danyi.» »

⁴⁸ Mixi naxee mu findixi Yuwifi ra, nee to na me, e naxa seewa. E naxa e Marigi xa wɔyenyi matɔxɔ. Naxee birin nu sugandixi kisi fe ra, nee naxa danxaniya.

⁴⁹ Marigi xa masenyi naxa yensen bɔxi birin kui. ⁵⁰ Kɔnɔ Yuwifie naxa gine hagigee, naxee nu soxi Yuwifie xa diine kui, nun na taa kuntigie, e naxa nee bɔɔnee rate. E naxa tɔɔre dɔxɔ Pɔlu nun Baranabasi ma han e naxa e keri e xa bɔxi ma. ⁵¹ Pɔlu nun Baranabasi naxa e sanyi rakonkon, na xa findi seede ra a lantareya na e tagi. Na xanbi e naxa siga Ikoniyon. ⁵² Isa fɔxirabiree naxa seewa, e man nu fa Ala Xaxili Seniyenxi sɔɔ.

14

E sigafe Ikoniyon

¹ Pɔlu nun Baranabasi naxa so Yuwifie xa salide kui Ikoniyon. E naxa wɔyen a fanyi ra han Yuwifie nun Girekika gbegbe naxa danxaniya. ² Kɔnɔ Yuwifie naxee mu danxaniya, nee naxa Girekikae kui iso, alako e bɔɔe xa te danxaniyatɔee xili ma. ³ Pɔlu nun Baranabasi naxa temui xɔnkuye raba Ikoniyon, e nu wɔyen lanlanteya kui. Marigi naxa tɔnxumae nun kaabanakoe raba e saabui ra, e tan naxee findixi seede ra Ala xa masenyi be, a xa hinne xa fe ra. ⁴ Taakae naxa itaxun dɔxɔ firin. Ndee naxa lu Yuwifie xa seeti, ndee fan naxa lu xerae xa seeti. ⁵ Girekikae nun Yuwifie nun e xa mangee naxa lan e xa fe jaaxi dɔxɔ e ma, e man xa e magɔnɔ han e xa faxa. ⁶ Pɔlu nun Baranabasi to na kolon, e naxa e gi, e siga Likayoni taae kui, Lisitire nun Deribe, a nun na rabilinyi. ⁷ E naxa xibaaru fanyi kawandi ti naa.

E Sigafe Lisitire

⁸ Mixi nde nu dɔxɔxi Lisitire, namate nan nu a ra, a bari na ki ne lanyuru kui. A

mu nu noma a jereɗe hali keren. ⁹ A nu a tuli matima Pɔlu xa masenyi nan na. Pɔlu naxa a ya ti a ra. A naxa a to a danxaniyaxi a yalan fe ma. ¹⁰ A naxa a fala a xui itexi ra, «Keli, i ti i sanyie xun na. A naxa keli keren na, a jereɗe.» ¹¹ Nama to na to, Pɔlu naxan nabaxi, e naxa a fala Likayoni xui, «Alae bara e falin mixie, e goro won tagi.» ¹² E naxa xili nde xabu e xun, e Baranabasi xili naxa sa Seyusi, Pɔlu fan Heremesi, barima a tan nan nu woyenma. ¹³ Seyusi xa serexedube, naxan xa salide nu na taa sode de ra, na naxa fa turae nun fugee ra naadeɗe biri ra. A tan nun pama naxa wa serexe bafe e be.

¹⁴ Xeerae Baranabasi nun Pɔlu to na kolon, e naxa e xa sosee iboo, e man fa gbelegbele pama ra. ¹⁵ E naxa a fala, «Wo tan, munfe ra wo yi fe mooli rabama? Mixi nan muxu ra, alo wo tan. Muxu faxi xibaaru fanyi nan na wo be. Muxu wo rasima wo xa ba yi fufafu fee ma alako wo xa bira Ala xa kira foxo ra, naxan koore nun boxi, baa nun se birin daa. ¹⁶ Temui dangixi Ala a lu ne si birin xa bira e yete kan xa kirae foxo ra. ¹⁷ Hali na birin kui, a nu fe fanyi rabama naxan findi seede ra a xa fe ra. Tunde ye nu fama keli koore ma. Sansie nu fanma a temui alako wo xa balo, wo man xa seewa wo boje kui.» ¹⁸ Pɔlu nun Baranabasi naxa kata ki fanyi ra alako e naxa serexe ba e be.

¹⁹ Awa, Yuwifie naxa fa keli Antiyoki nun Ikoniyon. E naxa pama kui iso han e naxa Pɔlu magono a xa faxa. E naxa mini a bubu ra taa fari ma barima e tan be a bara ge faxade. ²⁰ Kono Isa foxirabiree to a rabilin, a naxa keli, a man naxa gbilen taa kui.

E gbilenfe Antiyoki Siriya boxi ma

²¹ Kuye to iba, Pɔlu nun Baranabasi naxa siga Deribe. E to ge kawandi tide taa kui, mixi gbege naxa findi Isa foxirabiree ra. Na xanbi e naxa gbilen Lisitire, Ikoniyon, nun Antiyoki. ²² E nu Isa foxirabiree ralimaniya. E man nu e rasi e xa sabati danxaniya kui. E nu a fala, «Won mu soma Ala xa mangeya niini bun ma fo won xa tooo.» ²³ E naxa kuntigie sugandi danxaniyatoe pama keren keren ma be. E to ge salide nun sunde, e naxa e taxu Marigi ra, e nu danxaniyaxi naxan ma. ²⁴ Awa, e to Pisidiya igiri, e naxa fa Panfiliya. ²⁵ E naxa kawandi ti Periga, e naxa goro Ataleya.

²⁶ E to keli menni, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Antiyoki, e nu taxuxi Ala xa hinne ra dennaxe. E nu bara ge na wali birin nabade. ²⁷ E to so, e naxa danxaniyatoe pama malan. E naxa fe birin dentege sa e be Ala naxan nabaxi e saabui ra, nun Ala danxaniya naade rabixi si gbete be ki naxe. ²⁸ E nun Isa foxirabiree naxa bu e bore ra.

Darisalamu malanyi

¹ Mixi ndee naxee keli Yudaya, e naxa a fala Isa fɔxirabiree be, «Xa wo mu wo sunna Annabi Munsa xa naamunyi ki ma, wo mu noma kisode.» ² Pɔlu nun Baranabasi naxa wɔyenyi xɔrɔxɔe fala e be. E naxa nate tongo Pɔlu nun Baranabasi nun mixi ndee xa te Darisalamu xɛrae nun kuntigie maxɔrinde yi fe ma. ³ Danxaniyatɔe pama naxa e xɛɛ. E dangixi Fenisiya nun Samari ra temui naxe, e naxa a masen mennikae be, mixi naxee kelixi si gbete ma, nee danxaniyaxi ki naxe. Yi masenyi naxa Isa fɔxirabiree rapɛlexin. ⁴ E to so Darisalamu, danxaniyatɔe pama nun xɛrae, nun kuntigie naxa e rasene. Ala naxan birin naba e saabui ra, e naxa na yaba e be. ⁵ Awa, Fariseni nde naxee nu bara danxaniya, e naxa keli, e nu fa a fala, a lanma ne si gbete mixie xa sunna, e xa bira Annabi Munsa xa seriye fɔxo ra.

⁶ Xɛrae nun kuntigie naxa e malan e xa na fe mato. ⁷ E to na fe isonxo sonxo, Piyeri naxa keli, a a fala e be, «N ngaxakerenyie, wo a kolon kafi temui xɔnkuye Ala bara n sugandi wo tagi, alako si gbete mixie xa xibaaru fanyi me n de ra, e xa danxaniya. ⁸ Awa, Ala naxan mixi sondonyi kolon, na bara seedeya raba e be, a a Xaxili Seniyenxi fi e ma alo won tan. ⁹ A mu mixi yo rafisa a boore be e tan nun won tan tagi, barima a bara e sondonyi raseniyen danxaniya ra. ¹⁰ Yakɔsi, munfe ra wo Ala matoma? Wo na kote dɔxɔfe Isa fɔxirabiree xun, won benbae nun won tan mu naxan noma. ¹¹ Wo xa a kolon a won nakisixi Marigi Isa xa hinne nan na alo e tan fan.»

¹² Nama birin naxa dundu, e naxa e tuli mati Pɔlu nun Baranabasi ra. Pɔlu nun Baranabasi naxa a tagi raba booree be Ala kaabanakoe nun tɔnxumae naxee birin naba e saabui ra si gbete tagi. ¹³ E to ge wɔyende, Yaki naxa wɔyenyi tongo, a naxe, ¹⁴ «N ngaxakerenyie, wo wo tuli mati n na. Simɔn bara a yaba Ala mixie sugandima ki naxe sie ya ma, a xili sama naxee xun ma. ¹⁵ Namijɔnmee birin xa masenyi lanxi na nan ma. A sebexi,

¹⁶ «Na xanbi n fama ne

Dawuda xa banxi biraxi rakelide.

N na yire kanaxie rafalama ne,

n na rakelima ne,

¹⁷ alako mixi naxee luxi e xa no Marigi fende,

si gbete naxee birin findima n gbe ra.

¹⁸ Marigi xa masenyi nan na ki,
naxan yi fe kolon kabi a fole,
naxan yi fe birin nagirima.» »

¹⁹ «Na na a ra, a mu lanma a xa findi fe xoxoxe ra si gbetee be naxee wama birafe Ala foxo ra. ²⁰ Kono won xa bataaxe sebe e ma, e naxa see don naxee baxi serexe ra kuyee be. E man xa ba yene ma, a nun e naxa sube yufaxi don, e man naxa wuli min. ²¹ Barima kabi won benbae xa waxati, mixie na taa birin kui, naxee Annabi Munsa xa seriye xaranma salidee kui malabu loxoe.»

²² Awa, xerae nun kuntigie nun danxaniyatoe pama birin naxa lan a ma e xa mixi ndee xee Antiyoeki, naxee Polu nun Baranabasi matima. E naxa Yudasi naxan xili Barasaba, nun Silasi sugandi, xeme binyee ngaxakerenyie ya ma. ²³ E naxa bataaxe keren so e yi ra naxan sebexi, «Xerae nun kuntigie, naxee lanxi wo ngaxakerenyie ma, katarabi won ngaxakerenyie ma si gbetee ya ma, naxee na Antiyoeki, Siriya, nun Silisi, muxu bara wo xeebu. ²⁴ Muxu bara a me a mixi ndee naxee kelixi muxu ya ma, muxu mu jungui saxi naxee ma, a nee bara wo rakontofili e xa woyenyi ra. E bara wo boje ifu.»

²⁵ «Na na a ra, muxu bara lan a ma muxu xa xerae xee wo ma, sa Polu nun Baranabasi fari, muxu xanuntenyie, ²⁶ naxee bara mee e nii ra won Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi. ²⁷ Muxu bara Yudasi nun Silasi fan xee, naxee yi fee tagi rabama wo be. ²⁸ Ala Xaxili Seniyenxi nun muxu tan bara lan a ma muxu naxa kote gbete doko wo xun fo naxan daxa. ²⁹ A tan nan yi ki: Wo naxa subee don naxan baxi serexe ra kuyee be, nun sube yufaxie, wo naxa wuli fan min. Wo man naxa yene fan naba. Wo lan wo xa gbilen yi fe birin foxo ra. Wasalamu.»

³⁰ Awa, e to bara e jungu pama ma, e naxa siga Antiyoeki, e naxa sa bataaxe so danxaniyatoe pama yi ra. ³¹ Ngaxakerenyie to a xaran, e naxa jexelin, e naxa limaniya. ³² Yudasi nun Silasi, naxee yati nu findixi namiponmee ra, e naxa e kawandi, e nu e ralimaniya woyen wuyaxi ra. ³³ Waxati nde to dangi, e ngaxakerenyie naxa e bejin bojesa kui gbilenfe e xeevae ma. ³⁴ Kono Silasi tan naxa lu naa. ³⁵ Polu nun Baranabasi naxa lu Antiyoeki, e nun e boore wuyaxi e nu fa mixie xaran, e man nu Marigi xa xibaaru fanyi kawandi ti.

Polu nun Baranabasi fatanfe

³⁶ Lɔxɔɛ ndee to dangi, Pɔlu naxa a fala Baranabasi be, «Won xa gbilen taa birin kui won Marigi xa masenyi kawandixi dennaxe, won xa a mato won ngaxakerenyie danxaniyatɔɛ na ki naxe naa.» ³⁷ Baranabasi nu wama Yaya fan xaninfe, naxan xili Maraki. ³⁸ Kɔnɔ Pɔlu naxa a fala a mu lan e xa mixi xanin e xun ma naxan keli e xun ma Panfiliya, a mu tin birade e fɔxɔ ra e xa wali kui. ³⁹ Na lantareya naxa xɔrɔxɔ han a naxa findi fatanyi ra. Baranabasi naxa Maraki tongo, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma. ⁴⁰ E ngaxakerenyie to e taxu Marigi xa hinne ra, Pɔlu naxa Silasi tongo, e naxa siga ⁴¹ Siriya nun Silisi boxie ma, e danxaniyatɔɛ pamae ralimaniya.

16

Timote birafe Pɔlu nun Silasi fɔxɔ ra

¹ Pɔlu naxa siga Deribe nun Lisitire. Isa fɔxirabire nde nu na, a xili Timote. Yuwifigine danxaniyatɔɛ nde xa di nan nu a ra. A baba Girekika nan nu a ra. ² Lisitire nun Ikoniyon ngaxakerenyie nu a xili fanyi falama. ³ Pɔlu to wa a xaninfe a xun, a naxa a sunna Yuwifie xa fe ra naxee nu na menni, barima birin nu a kolon a baba Girekika na a ra.

⁴ E naxa xɛɛrae nun Isa fɔxirabiree kuntigi naxee nu na Darisalamu, e naxa nee xa nate masen danxaniyatɔɛ be na taae kui, e xa a rabatu. ⁵ Danxaniyatɔɛ pamae xa danxaniya senbe xun nu masama, danxaniyatɔɛ konti fan xun nu masa lɔxɔ yo lɔxɔ.

Pɔlu laamatunyi tofe Tiroyasi

⁶ Ala Xaxili Seniyenxi to mu tin e xa kawandi ti Asi boxi ma, e naxa Firigiya nun Galati boxi igiri. ⁷ E to makɔre Misi boxi ra, e naxa wa sofe Bitiniya, kɔnɔ Isa Xaxili mu tin e xa siga naa. ⁸ Awa, e naxa Misi igiri, e naxa goro Tiroyasi. ⁹ Kɔɛ ra, Pɔlu naxa laamatunyi to. Masedonka nde naxa keli, a fa a maxandi, «Fa Masedon boxi ma, i xa fa muxu mali.» ¹⁰ Pɔlu laamatunyi to xanbi, muxu naxa la a ra a Marigi bara muxu xili xibaaru fanyi kawandife ra naa. Muxu naxa kata sigafe ra Masedon keren na.

Lidi xunxafe ye xɔɔra

¹¹ Muxu to keli Tiroyasi, muxu naxa baki kunkui kui, muxu naxa muxu ya rafindi Samotirasi ma keren na. Na kuye iba, muxu naxa ti Neyapoli. ¹² Muxu to keli naa, muxu naxa siga Filipi, Masedon taa singe. E nu na Rɔmakae xa mangɛya nan bun ma. Muxu naxa saxanyi radangi na taa kui.

¹³ Malabu loxɔɛ, muxu naxa siga taa fari ma xure de ra, muxu dennaxe maɲoxun salide ra. Muxu to dɔxɔ, muxu naxa wɔyen ginɛ ra naxee nu malanxi naa. ¹⁴ Gine nde nu na e ya ma naxan xili Lidi, gare dugi mati. Tiya tireka nan nu a ra. A gaaxu Ala ya ra. A to a tuli mati, Marigi naxa a boɲe rabi alako Pɔlu naxan falama a xa so a xaxili ma. ¹⁵ A to a xunxa ye xɔɔra, a nun a xa denbaya, a naxa muxu mayandi, «Xa wo sa laxi a ra n bara danxaniya Marigi ma, wo fa lu n ma banxi kui yi saxanyi.» A naxa muxu karaxan mayandi ra.

E na geeli kui Filipi

¹⁶ Muxu to nu sigama salide, konyi gine nde naxa fa muxu ya ra. Ninne kanyi nan nu a ra, pinne naxan xili Tine, naxan se matoma. Na gine nu naafuli xungbe rasoma a kanyie ma. ¹⁷ A naxa so birafe muxu fɔxɔ ra, Pɔlu nun muxu tan. A nu sɔnxɔɛ rate, «Yi mixie Ala Xili Xungbe Kanyi xa konyie nan e ra. E wo tife kisi kira nan xɔn ma.» ¹⁸ A naxa na raba xi wuyaxi. Pɔlu to xɔnɔ, a naxa a ya rafindi, a naxa a fala pinne be, «N bara i yamari Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, gbilen yi gine fɔxɔ ra.» Ninne naxa gbilen a fɔxɔ ra keren na.

¹⁹ Na konyi gine kanyie to a to e xa geeni bara kana, e naxa Pɔlu nun Silasi suxu. E naxa e xanin kiitisae yire. ²⁰ E naxa e dentege kiitisae be, e naxe, «Yi mixie nan won ma taa ya isofe. ²¹ Yuwifi nan e ra naxee naamunyie xa fe masenma won mu tinxi naxee ra, won tan Romakae.» ²² Nama fan naxa keli e ra, nun kiitisae. E naxa e makoyen, e naxa yaamari fi e xa e bonbo luxusinyi ra. ²³ E to ge e bonbode, e naxa e woli geeli kui. E naxa kɔsibili yamari a xa e kanta a fanyi ra. ²⁴ Na kɔsibili to na yaamari soto, a naxa Pɔlu nun Silasi sa geeli kui, a yɔlɔnxɔnyie sa e ma. ²⁵ Kɔɛ tagi to a li, Pɔlu nun Silasi nu Ala maxandife, e nu Ala matɔxɔfe beeti ra. Geelimanie nu e xui mexi. ²⁶ Boxi naxa seren keren na, geeli sanbunyi naxa a ramaxa. Na temui kerenyi kui, naade birin naxa rabi. Geelimanie birin xa yɔlɔnxɔnyie naxa mabolon. ²⁷ Kɔsibili naxa xunu. A to geeli naade to e rabixi, a naxa a xa santidegema bendun a tee a xa a yete faxa, a ɲoxɔ a ma a geelimanie nu bara e gi.

²⁸ Kɔnɔ Pɔlu naxa sɔnxɔ a xui itexi ra, «I naxa fe xɔne niya i yete ra, muxu birin na be.» ²⁹ Awa, kɔsibili to te maxili, a naxa so mafuren. A naxa a xinbi sin Pɔlu nun Silasi bun ma, a serenma. ³⁰ A naxa e ramini, a e maxɔrin, «Marigie, a lanma n xa munse raba alako n xa kisi?» ³¹ Pɔlu nun Silasi naxa a yaabi, «I xa danxaniya Marigi Isa ma. Na

nan a toma i kisima, i tan nun i xa denbaya.» ³² E naxa Marigi xa wøyenyi masen a be a nun a xa mixie. ³³ A naxa e xanin a xun ma keren na kœe kui, a naxa e xa fie yae xa. Na waxati yati a naxa xunxa ye xœœra, a tan nun a xa mixi birin. ³⁴ A naxa e yigiya a xa banxi kui, a man fa donse fi e ma. A naxa jœlexin a fanyi ra, a nun a xa denbaya birin barima e bara danxaniya Ala ma.

³⁵ Kuye to iba, kiitisae naxa sœœrie xœœ e xa sa a fala kœsibili be a xa na mixie rabolo. ³⁶ Kœsibili naxa a fala Pœlu be, «Kiitisae bara xœœra ti a wo xa rabœpin. Awa, yakœsi wo mini, wo xa siga bœœsa kui.» ³⁷ Kœœœ Pœlu naxa a fala sœœrie be, «Muxu tan naxee findixi Rœmakae ra, e bara muxu sa geeli e mu muxu makiiti. E naxa muxu sa geeli, yakœsi e wama muxu raminife gundo ra? Na mu lanma feo! E yete yati nan fama muxu rabolode.» ³⁸ Sœœrie naxa yi wøyenyie ragbilen kiitisae ma. E to a mœ a Rœmakae nan e ra, e naxa gaaxu. ³⁹ E naxa fa e mayandi, e e rabolo. E fan naxa e maxandi a e xa keli na taa.

⁴⁰ E to mini geeli kui, e naxa so Lidi xœnyi. E to bara gœ e ngaxakerenyie ralimaniyade, e naxa siga.

17

E sigafe Tesaloniki

¹ Pœlu nun Silasi to dangi Anfipoli nun Apoloniya ra, e naxa so Tesaloniki taa kui, Yuwifie xa salide nde nu na dennaxe. ² Pœlu naxa so naa alœ a darixi naxan na. Malabu lœœœ xi saxan bun ma, e nun Pœlu naxa Kitaabui xa fe fala. ³ A nu a tagi raba e be a a lanma Ala xa Mixi Sugandixi xa tœœœœ ki naxe, a man xa keli faxœ ma. A naxa a fala, «Isa, n naxan ma fe falafe wo be yi ki, a tan nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.» ⁴ Ndee naxa la a ra e ya ma. E naxa bira Pœlu nun Silasi fœœœœ ra. Girekika gbegbe fan naxee nu gaaxuxi Ala ya ra, nee fan naxa la a ra, e nun gine hagige gbegbe. ⁵ Kœœœ Yuwifi tœœœœi ndee naxa mixi jaaxi ndee tongo e xa jama ya iso taa kui. E naxa siga Yason xœnyi Pœlu nun Silasi fende alako e xa e xanin kiitisae xœœ ma. ⁶ E to mu e to, e naxa Yason nun a ngaxakerenyie ndee mabendun na taa kiitisae yire. E nu sœœœœœ rate, e naxe, «Yi mixie naxee dunija ifuma, e bara fa be fan. Yason bara e yigiya. ⁷ E birin Rœmaka mange xa wøyenyi nan gbesen bama, e man a falama a mange gbete nde na naxan xili Isa.» ⁸ E naxa jama nun kiitisae bœœœœœ rate na wøyenyie ra. ⁹ Beenun e xa Yason nun a booree bœœœœœ, fo e to kœœœœœ ba.

E sigafe Beere taa

¹⁰ Na kœ ra, e ngaxakerenyie naxa Pɔlu nun Silasi rasiga Beere taa. E to so naa, e naxa so Yuwifie xa salide kui. ¹¹ Na Yuwifie xaxili nu matinse dangi Tesalonikikae ra. E pan gbata nɛ na masenyi kolonde, e man Kitaabui kui mato lɔxɔ yo lɔxɔ alako e xa a kolon e naxan falama e bɛ xa nɔndi yati nan a ra. ¹² Yuwifi wuyaxi naxa danxaniya e ya ma, nun Girekika ginɛ gorobone wuyaxi, nun xeme wuyaxi.

¹³ Kɔnɔ Yuwifie Tesalonikikae to a kolon a Pɔlu na Ala xa wɔyenyi kawandife Beere taa fan, e naxa fa naa, e fa pama ya iso. ¹⁴ Awa, danxaniyatœe naxa Pɔlu tongo keren na, e naxa siga a ra baa fɛ ma, kɔnɔ Silasi nun Timote naxa lu Beere taa. ¹⁵ Naxee Pɔlu mati, e naxa siga a ra han Aten. Na xanbi e naxa gbilen e jungui ra Silasi nun Timote xɔn ma, e xa Pɔlu li sinnanyi ma Aten.

Pɔlu kawandi tife Aten

¹⁶ Pɔlu nu Silasi nun Timote mamefe Aten. A bɔpɛ naxa mapaaxu a ra na taa xa kuyee xa fɛ ra. ¹⁷ Na kui, a naxa dɛ masara e nun Yuwifie ra, a nun mixie naxee gaaxuxi Ala ya ra salide kui. A man naxa wɔyɛn mixie ra a naralanma naxee ra malan yire taa kui lɔxɔ yo lɔxɔ. ¹⁸ Epikuri nun Sitoyisi karamɔxœ naxa so wɔyɛnfɛ Pɔlu ra, e nu a fala, «Yi wɔyɛnla munse falafe?» Ndee to Pɔlu xui mɛ a Isa xa xibaaru masenma, a man nu fa marakeli fee falafe, e naxɛ, «A luxi nɛ alɔ a ala gbetœe nan ma fee falama.»

¹⁹ Awa, e naxa a tongo, e naxa siga a ra Areyopago malan yire, e naxa a maxɔrin, «Yi lɔnni nɛnɛ i naxan masenma, muxu nɔma a kolonde di? ²⁰ Barima muxu fɛ nɛnɛ nan mɛfɛ yi ki, muxu wama na fasari nan kolonfe.» ²¹ Atenkae nun xɔpɛe naxee sabatixi Aten, e nu darixi e tuli matife ra wɔyɛn nɛnɛ ra naxee masenma.

²² Pɔlu naxa ti Areyopago tagi, a naxa a fala, «Atenkae, n bara a to diinelae yati yati nan wo ra. ²³ N bara see to wo naxee batuma. N man bara serexebade nde to, a sebexi naxan ma, «Ala naxan mu kolonxi!» Wo naxan batuma, a fa lu wo mu a kolon, n na nan ma fɛ masenfɛ wo bɛ. ²⁴ Ala naxan dunɔpa daaxi, a nun se naxan birin na a kui, a tan naxan koore nun bɔxi Marigi ra, a mu sabatixi banxi kui mixi belɛxɛ naxan nafalaxi. ²⁵ A hayi mu na see ma adama naxan xaninma a xɔn ma. A tan nan baloe nun jengi nun se birin fima mixi ma. ²⁶ A tan nan a niya mixi birin xa mini benba keren fate. A naxa e rasabati bɔxi birin ma. A man naxa e xa waxati nun e lude naaninyie sa, ²⁷ alako e xa Ala fen, e xa kata a kolonde, hali a to mu makuya won na. ²⁸ Wo xa lɔnnilae yati fan

bara a fala, «Won baloxi a tan ne, won fe birin nabama a tan nan saabui ra, nun won minixi a tan ne. A bɔnsɔe nan won na.»²⁹ Awa xa won kelixi a bɔnsɔe ne, a mu lanma won xa a maɲɔxun a Ala maniyaxi xεema, gbeti, xa na mu geme nan na, mixi belexe naxan solixi e xaxili ra.³⁰ Ala mu nu na fe kolontareya temui matoxi, kɔnɔ yakɔsi a bara a fala mixi birin be, yire birin, e xa tuubi,³¹ barima a bara lɔxɔe keren sugandi, a fama dunɲa makiitide naxan ma tinxinyi ra, mixi nde saabui ra a bara a ragiri naxan ma. A bara na kanyi matɔnxumaxi rakeli faxamixie ya ma.»³² E to yi fe me, fa a fala mixi kelima faxe ma, ndee naxa so a mayelefe. Ndee naxa a fala, «Muxu fama muxu tuli matide i ra lɔxɔe gbete.»³³ Awa, Pɔlu naxa mini e ya ma.³⁴ Ndee naxa lu a mabiri ra, e naxa danxaniya, alɔ Denisiyo, naxan nu na Areyopago mixie ya ma, nun gine nde naxan xili Damarisi, e nun mixi gbete ra.

18

E sigafe Korinti

¹ Na xanbi, Pɔlu naxa keli Aten, a naxa siga Korinti. ² A naxa Yuwifi keren li naa, a xili Akila, Pontuka nan a ra. A nu baxi fade keli Itali a nun a xa gine Pirisila, barima Kilɔdi nu bara Yuwifi birin yaamari e xa mini Rɔma. Pɔlu naxa kafu e ma,³ barima e nu wali keren nan nabama, kiri banxi rafalafe. A naxa lu e xɔnyi, e nu wali naa. ⁴ Pɔlu nu wɔyenma salide kui malabu lɔxɔe birin. A nu Yuwifie nun Girekikae radanxaniya.⁵ Silasi nun Timote to so, keli Masedon, Pɔlu naxa a yete fi kawandi rabafe gbansan ma. A nu a fala Yuwifie be a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra. ⁶ Kɔnɔ Yuwifie to na matandi konbi ra, Pɔlu naxa a xa donma ikonkon tɔnxuma ra, a naxa a fala e be, «Xa wo lɔe, wo tan nan fɔxi na na ra. N tan bara na kote ba n xun. Yakɔsi n sigama ne si gbete ma.»

⁷ A to keli naa, a naxa so mixi nde xɔnyi, a kanyi xili Titi Yusutu, a gaaxu Ala ya ra. A xa banxi nu na salide fe ma. ⁸ Na temui, Kirisipu salide xunmati naxa danxaniya Marigi ma a nun a xa denbaya birin. Korintikae wuyaxi naxee nu Pɔlu xui mexi, e fan naxa danxaniya, e naxa e xunxa ye xɔra.

⁹ Marigi naxa a fala Pɔlu be laamatunyi ra kɔe kui, «I naxa gaaxu muku! Wɔyen! I naxa dundu,¹⁰ barima n na i fɔxɔ ra. Mixi yo belexe mu i lima a xa fe jaaxi raba i ra, barima mixi gbegbe na n be yi taa kui.»¹¹ Pɔlu naxa lu naa ɲe keren kike senni. A nu Korintikae xaran Ala xa masenyi ra.

¹² Galiyon to nu na Akayi mange ra, Yuwifie naxa yanfanteya xiri Pɔlu xun, e

naxa a xanin kiitisae yire. ¹³ E naxa a fala, «Yi di nan mixie kui isoma e xa Ala batu ki gbete naxan mu seriye ki ra.» ¹⁴ Polu to woyen folo, Galiyon naxa a fala Yuwifie be, «Xa a sa li tinxintareya na a ra, xa na mu a ra wali kobi nde, n n tuli matima ne wo ra nu, ¹⁵ konon xa a sa li boore matandi na a ra woyenyi ma, xa na mu a ra xilie ma, a nun wo xa seriye ma, na na wo tan nan ma. N mu wama findife na fe makiitima ra.» ¹⁶ Na kui, a naxa e keru kiiti banxi kui. ¹⁷ Nama naxa salide xunmati Sositene suxu, e a bonbo kiiti banxi tande ma, konon Galiyon mu e hansa.

E gbilenfe Antiyoki

¹⁸ Polu to bu Korinti ki fanyi ra, a naxa keli a ngaxakerenyie xun ma. A naxa baki kunkui kui a nun Pirisila nun Akila, e siga Siriya. A naxa a xunyi bi Senxereya, barima a nu bara laayidi tongo Ala be. ¹⁹ E to so Efese, Polu naxa a jerebooree lu naa. A naxa so salide kui, e nun Yuwifie naxa sumun. ²⁰ E naxa a mayandi a xa bu naa, ²¹ konon na mu a xunyi suxu. A naxa a pungu e ma. A naxe, «Fo n xa sa sali Darisalamu ne. Xa Ala tin, n man fama wo xonyi.» ²² Awa, a naxa baki kunkui kui, a keli Efese, a siga Sesare. A to ge danxaniyatwe pama xeebude, a naxa goro Antiyoki.

Polu xa biyaasi saxan nde

²³ Polu to bara saxanyi radangi Antiyoki, a naxa kira tongo, a naxa Galati nun Firigiya boxi birin isa, a nu Isa foxirabiree ralimaniya.

²⁴ Apolosi, Yuwifi nde naxan barixi Alesandire, a naxa Efese li. A nu fata woyende, a Kitaabui fan kolon. ²⁵ A nu xaranxi Marigi xa kiraya ra. A naxa Isa xa fe masen a fanyi ra, konon a nu Yaya xa xaranyi nan gbansan kolon xunxa tife ye xwora. ²⁶ A naxa so woyenfe a rawasaxi ra salide kui. Akila nun Pirisila to a xui me, e naxa kafu a ma alako e xa Ala xa kiraya masen a be a ki ma. ²⁷ Na xanbi a to nu wama dangife Akayi, a ngaxakerenyie naxa a ralimaniya. E naxa bataaxe sebe Isa foxirabiree ma a e xa a rasene. A xa sige naxa findi fe fanyi ra danxaniyatwe be Akayi boxi ma, naxee danxaniya Ala xa hinne saabui ra. ²⁸ Apolosi naxa Yuwifie matandi senbe ra kene ma, a naxa a masen Kitaabui ra a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

Polu sigafe Efese

¹ Apolosi nu na Korinti. Polu to bara ge Asi fuge biri isade, a naxa fa Efese. A to

naralan Isa foxirabire ndee ra, ² a naxa e maxorin, «Wo bara Ala Xaxili Seniyenxi soto wo to danxaniya?» E naxa a yaabi, «Muxu jan mu nu na me sinden xa Ala Xaxili Seniyenxi na na.» ³ A naxa e maxorin, «Wo wo xunxa ye xora munfe ma?» E naxa a yaabi, «Muxu bara muxu xunxa ye xora alo Yaya a masenxi ki naxe.» ⁴ Awa, Polu naxa a fala, «Yaya nu mixi xunxama ye xora ne tuubi xa fe ra. A nu a fala mixie be, e xa danxaniya mixi nde ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan lanxi Isa ma.» ⁵ Na masenyi ma e naxa e xunxa ye xora Marigi Isa xili ra. ⁶ Polu to a belexe sa e ma, Ala Xaxili Seniyenxi naxa fa e ma. E naxa so xui gbetee falafe, e man nu Ala xa masenyi fala. ⁷ E birin nalanxi, xeme fu nun firin nan nu e ra.

⁸ Na dangi xanbi, Polu naxa so salide kui, a kawandi ti. A nu fe tagi raba e be Ala xa mangeya niini xa fe ra kike saxan bun ma. A nu kata a xa mixie no naxee tuli nu matixi a ra. ⁹ Kono ndee xaxili nu xoro, e mu la a ra. E naxa Marigi xa kira bexu jama ya i. Polu naxa mini e ya ma, a naxa Isa foxirabiree tongo a xun, alako a xa e xaran loxo yo loxo Tiranusi xa xarande kui. ¹⁰ Na naxa siga han je firin. Yuwifie nun Girekika naxee birin nu sabatixi Asi, e Marigi xa masenyi rame na nan kui. ¹¹ Ala nu kaabanako xungbee rabama Polu belexe ra ¹² han e nu dugi nun xunxurie sa furemae ma, Polu nu bara din naxee ra. Fure nu ba ne e ma, jinne nu mini mixie i.

Seba xa Die

¹³ Yuwifie ndee naxee jinne raminima mixie yire birin, e naxa kata Marigi Isa xili rawalide jinne kanyie be. E a fala, «N bara wo yaamari Isa xili ra Polu naxan xa fe kawandima.» ¹⁴ Seba, Yuwifie serexedube kuntigi nde, xa di solofere nan nu na fe rabama. ¹⁵ Jinne naxa e yaabi, «N Isa nun Polu kolon, kono n mu wo tan kolon feo!» ¹⁶ Na jinne kanyi naxa bagan e ma, a naxa e bonbo han e naxa e gi banxi kui e rageli nun e maxonoxi ra.

¹⁷ Yuwifi nun Girekika naxee birin nu sabatixi Efese, e naxa na fe kolon. Gaaxui naxa e birin suxu. Marigi Isa xili dariye naxa mate. ¹⁸ Danxaniyatse wuyaxi naxa fa, e naxa e ti e xa yunubie ra, e naxa e xa fe jaaxi birin fala kene ma. ¹⁹ Duuree fan naxa fa e xa bukie ra, e naxa e gan birin ya xori. E naxa bukie sare konti, kobiri kole wulu tongo suuli nan nu a ra. ²⁰ Marigi xa masenyi nu yiriwama na ki ne senbe ra.

Girinbanyi birafe Efese

²¹ Yi fee to dangi, Polu naxa nate tongo a xa siga Darisalamu. Na biyaasi kui fo a

xa Masedon nun Akayi bɔxi ibolon. A naxa a fala, «N na siga Darisalamu, fo n xa Rɔma fan li.»²² A naxa a malima firin xɛɛ Masedon, Timote nun Erasito, kɔnɔ a tan naxa lu Asi sinden.

²³ Na temui sɔnxɔɛ xungbe naxa raba naa Marigi xa kira xa fe ma.²⁴ Xabui nde, naxan xili Demetiri, a nu ala Aritemi xa salide misaali lanmadi yailanma gbeti ra. Na xabui mɔɔlie nu kɔbiri gbegbe sɔtɔma na wali kui.²⁵ A naxa a walibooree malan, a a fala e be, «Wo a kolon, won baloxi yi wali nan kui.²⁶ Wo bara a to, wo bara a mɛ, yi Pɔlu bara mixi gbegbe madaxu Asi bɔxi birin ma, Efɛsɛ gbansan xa mu a ra. A naxɛ a alae naxee rafalaxi mixie bɛlɛxɛ ra, a ala mu e ra.²⁷ Na kui won ma wali fama nɛ xili jaaxi sɔtɔde. Won ma ala Aritemi xa salide fan xun nakanama nɛ. Nde bama nɛ Aritemi xa binyɛ ra Asi bɔxi nun dunipa ma.»

²⁸ A to na fala, e naxa xɔnɔ, e naxa so sɔnxɔɛ ratefe, «Efɛsɛkae xa ala Aritemi nan gbo.»²⁹ Taa birin ya naxa iso. E naxa Gayu nun Arisitaraki, Pɔlu jɛrɛboore Masedonkae, xanin malande xungbe kui.³⁰ Pɔlu naxa wa sigafe naa, kɔnɔ Isa fɔxirabirɛɛ mu tin.³¹ A booree Asikae xunmatie fan naxa xɛera ti Pɔlu ma, e a mayandi a naxa siga malan yire.³² Ndee nu sɔnxɔma e gbe ki ma. Booree fan sɔnxɔma e gbe ki. Lantareya nu na malanyi ya ma. Mixi wuyaxi mu nu a kolon e malanxi fe naxan ma.

³³ Awa, Yuwifie naxa Alesandire tutun yare a xa wɔyɛn. A naxa jama masabari a bɛlɛxɛ ra alako a xa masenyi ti.³⁴ Kɔnɔ, e to a kolon a Yuwifi nan a ra, e birin nalanxi naxa sɔnxɔɛ rate lɛeri firin bun ma. E naxɛ, «Efɛsɛkae xa ala Aritemi nan gbo.»³⁵ Na xanbi, taa kuntigi nde naxa jama masabari, a naxa a fala, «Efɛsɛkae, dunipa birin a kolon a Efɛsɛ taa nan Aritemi xa salide kantama a nun Aritemi maniye, naxan goroxi keli koore ma.³⁶ Mixi yo mu na matandima. A lanma wo xa dundu. Wo naxa gbata fefe rabade.³⁷ Wo bara fa yi mixie ra be, kɔnɔ e mu Aritemi mupa, e mu a konbi.³⁸ Xa Demetiri nun a walibooree wama mixi nde kalamufe, e xa na masen kiitisae bɛ kiiti lɔxɔɛɛ.³⁹ Xa wo wama fe gbete nan xɔn, na fan ya ibama won ma malan lɔxɔɛ.⁴⁰ E nɔma won suxude won ma bɔjɛte ma naxan dangixi to, barima nɔndi yo mu na won be yi malanyi rabafe ma.» A to gɛ, a naxa malanyi rayensen.

20

A sigafe Masedon nun Gireki bɔxie ma

¹ Sɔnxɔɛ to bara jɔn, Pɔlu naxa Isa fɔxirabirɛɛ malan e rasife ma. A to a pungu e

ma, a naxa siga Masedon. ² A naxa na bɔxi isa, a nu Isa fɔxirabirɛɛ rasi marasi wuyaxi ra. Na dangi xanbi, a naxa siga Gireki bɔxi ma. ³ A to lu naa kike saxan, a naxa wa sigafe Siriya kunkui kui, kɔnɔ Yuwifie nu bara yanfanteɣa yailan a xili ma. Na kui, a naxa nate tongo a xa gbilen Masedon kira ra. ⁴ Naxee a mati han Asi nee nan yi ki: Sopateri, Beereka Pirusi xa di, Arisitaraki nun Sekondu Tesalonikikae, Gayu Deribeka nun Timote, Tikike nun Tirofimo Asikae. ⁵ Nee naxa ti yare, e naxa sa muxu mame Tiroyasi. ⁶ Taami Lebinitare Sali lɔxɔɛ dangi xanbi, muxu naxa baki kunkui kui Filipi. Beenun xi suuli, muxu naxa e li Tiroyasi. Muxu naxa lu naa xi solofere.

Pɔlu Eyutiki rakelife faxɛ ma

⁷ Sande lɔxɔɛ muxu naxa malan taami igirafe ra. Pɔlu naxa kawandi ti Isa fɔxirabirɛɛ bɛ han kɔɛ tagi. A lan nɛ a xa siga kuye na iba. ⁸ Lanpui gbegbe nu na na koore banxi kui, muxu nu malanxi dennaxɛ. ⁹ Segetala nde naxan xili Eyutiki nu dɔxɔxi wunderi ra. Pɔlu xa kawandi xɔn to kuya, xi xɔli naxa a suxu a fanyi ra, a bira bɔxi ma kelife banxi dɛki saxan nde. E naxa a li, a bara faxa. ¹⁰ Pɔlu to goro, a naxa a felen a xun. A naxa a tongo, a a fala e bɛ, «Wo naxa kɔntɔfili, barima a mu faxaxi.» ¹¹ Pɔlu to te, a naxa taami igira, a naxa a don. A man naxa wɔyen han geesege. Na geesege, a naxa siga. ¹² Danxaniyatɔɛ naxa segetala xanin a piɲɛ ra bɔɲesa kui.

Pɔlu a ɲungufe Efeseɛ ma

¹³ Muxu naxa kunkui bela rakeli sigafe ra Asosi Pɔlu ya ra alɔ muxu lanxi a ma ki naxɛ. A naxa wa sigafe a sanyi ra. ¹⁴ A to muxu li Asosi, muxu naxa a baki kunkui kui sigafe Mitileni. ¹⁵ Keli menni, muxu naxa siga baa kira ra. Na fan kuye iba, muxu naxa Kiyo li. Na xanbi, muxu naxa siga han Samosi. Na lɔxɔɛ kuye iba, muxu naxa Mileto li. ¹⁶ Pɔlu nu bara nate tongo a xa dangi Efese mabiri alako a naxa bu Asi bɔxi ma. A nu gbataxi a xa so Darisalamu Xɛ Xabɛ Sali lɔxɔɛ xa a sa sɔɔneyama a bɛ.

¹⁷ Pɔlu to Mileto li, a naxa xɛra ti a Efese danxaniyatɔɛ ɲama kuntigie xa fa. ¹⁸ E to fa a yire, a naxa a fala e bɛ, «Wo a kolon n ɲɛrɛxi wo tagi ki naxɛ. Kabi n so Asi, ¹⁹ n Marigi xa wali raba yete magoroe nan kui. N yaye bara mini, n bara tɔɔrɔ Yuwifie xa wali ɲaaxi saabui ra. ²⁰ Wo a kolon a n mu wo munafan se yo nɔxun wo ma. N bara kawandi ti wo bɛ kɛnɛ ma nun wo xa banxie kui. ²¹ N nu a falama nɛ Yuwifie nun Girekikae bɛ e xa togondiya Ala ma, e xa danxaniya won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi ma.»

²² «Yakɔsi Ala Xaxili Seniyenxi wama ne n xa siga Darisalamu, kɔnɔ n mu a kolon naxan sigama n sɔtɔde naa. ²³ Taa birin kui Ala Xaxili Seniyenxi bara n nakolon a geeli nun tɔɔre fama ne n lide naa. ²⁴ Kɔnɔ n nii tide yo mu na n be. N xa n ma xeeraya rakamali, n Marigi Isa naxan taxuxi n na. N xa findi Ala xa hinne seedepɔxɔya ba ra, naxan findixi xibaaru fanyi ra.»

²⁵ «Yakɔsi n a kolon wo mu n yatagi toma sɔnɔn, wo tan naxee birin wo tuli matixi n ma kawandi ra, Ala xa mangeya niini xa fe ra. ²⁶ Na na a ra, n a falama wo be to, wo xa kote yo mu na n xun, ²⁷ barima n bara Ala sago birin masen wo be, n mu sese nɔxun wo ma. ²⁸ Awa, wo xa meeni wo yete ma a nun danxaniyatɔe birin, Ala Xaxili Seniyenxi wo findixi naxee xa xunmati ra, alako wo xa meeni Marigi xa danxaniyatɔe pama ma, a naxan sɔtɔxi a yete wuli ra. Wo xa e kanta alɔ xurusee demadonyi gɔɔre kantama ki naxe. ²⁹ N na kolon, n na siga, mixi jaaxie fama ne sode wo tagi, alɔ wula baree soma gɔɔre ya ma ki naxe. ³⁰ Mixi ndee soma wo tagi, e xa xaranyi jaaxi ti alako e xa Isa fɔxirabiree bendun e ma. ³¹ Wo xa wo meeni. Wo xa ratu yi je saxanyi bun ma n mu wo kawandife iti kɔe nun yanyi. N na birin nabaxi yaye nan kui.»

³² «Awa yakɔsi, n wo taxuma Ala ra nun a xa hinne masenyi ra, naxan nɔma senbe nun ke fanyi fide seniyentɔe birin ma. ³³ N mu nu wama wo xa kɔbiri xa xɔn, xa na mu a ra wo xa xeeɛma, wo xa sosee. ³⁴ Wo yete yati a kolon a n wali yi belexee nan na alako n xa balo n nun n jerebooree. ³⁵ N bara a masen wo be mɔoli birin na, a won lan ne won xa wali alako won xa setaree mali. Wo xa ratu Marigi Isa xa wɔyenyi ma, a naxe, <Nelexinyi na ki nan kui, dangife a sɔtɔfe ra.> »

³⁶ A to ge wɔyende, a naxa a xinbi sin, e birin naxa Ala maxandi. ³⁷ E birin naxa so wafe. E naxa findigilin Pɔlu kɔnyi ma, e a masunbu. ³⁸ E sunnun ne barima a bara a fala e mu nɔma a tode sɔnɔn. E naxa a mati han kunkui de ra.

21

Pɔlu sigafe Darisalamu

¹ Muxu to fatan, muxu naxa siga keren na Kosi kunkui kui. Na kuye iba, muxu naxa siga Rodi. Muxu to keli Rodi, muxu naxa siga Patara. ² Muxu to kunkui to naa, naxan nu baa igirife sigafe Fenisiya biri ra, muxu naxa baki na kui. ³ Muxu to bara Sipiri suri to, muxu naxa dangi na ra kɔola ma, sigafe Siriya biri ra. Muxu naxa ti Tire alako kote xa ragoro. ⁴ Muxu naxa Isa fɔxirabiree ndee li naa. Muxu naxa xi solofere radangi e

xɔnyi. Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Isa fɔxirabiree ma, e xa a fala Pɔlu be a naxa te Darisalamu.

⁵ Kɔnɔ xi solofere kamali lɔxɔɛ, muxu naxa kira tongo sigafe ra. E birin naxa muxu mati, a nun e xa ginɛe nun e xa die ra, han taa fari ma. Muxu naxa muxu xinbi sin baa de ra Ala maxandife ra. ⁶ Nungui to jɔn, muxu naxa baki kunkui kui. Booree tan naxa gbilen e xɔnyi. ⁷ Muxu naxa keli Tire sigafe ra Pitolomayi. Muxu naxa ngaxakerenyie xeebu menni, muxu naxa feeɛnen naa.

⁸ Na kuye iba, muxu naxa siga Sesare, Filipu xibaaru fanyi kawandila xɔnyi, naxan nu na mixi sugandixi solofere ya ma. ⁹ A xa di ginɛ naani nu na naxee mu nu dɔxɔ xeme taa. E nu namipɔnme wali rabama. ¹⁰ Muxu to bara xi wuyaxi raba naa, Ala xa namipɔnme naxan xili Agabu, naxa fa muxu xɔnyi kelifɛ Yudaya. ¹¹ A naxa Pɔlu xa beleti tongo, a naxa a yete kan sanyie nun a belexee xiri. A naxa a fala, «Ala Xaxili Seniyenxi yi nan masenxi. Xeme naxan gbe yi beleti ra, Yuwifie a xirima yi mɔɔli nan na Darisalamu, e a so mixie yi ra naxee findi si gbetee ra.»

¹² Muxu to na me, muxu nun naakae naxa Pɔlu maxandi a naxa te Darisalamu. ¹³ A naxa muxu yaabi, «Munfe ra wo wama n bɔɛɛ mapaaxufe wo yaye ra? N bara tin e xa n xiri Darisalamu, e xa n faxa, Marigi Isa xili xa fe ra.» ¹⁴ A to mu tin muxu xui suxude, muxu mu tin a karaxande. Muxu naxa a fala, «Marigi sago xa raba.»

¹⁵ Na lɔxɔɛe to dangi, muxu naxa muxu yailan, muxu naxa te Darisalamu. ¹⁶ Isa fɔxirabiree ndee Sesarekae naxa muxu mati. E naxa muxu xanin Menason Sipirika xɔnyi, naxan findixi Isa fɔxirabire ra a rakuya. A naxa muxu yigiya.

Pɔlu Yaki xeebufe

¹⁷ Muxu to so Darisalamu, Isa fɔxirabiree naxa muxu rasene jelexinyi ra. ¹⁸ Na kuye iba, muxu nun Pɔlu naxa siga Yaki xɔnyi. Danxaniyatɔɛ jama kuntigi birin naxa e malan naa. ¹⁹ A to ge e xeebude, Pɔlu naxa a xa wali dentege sa Ala naxan nabaxi si gbetee tagi a saabui ra. ²⁰ E to na me, e naxa Ala matɔxɔ. E naxe, «Muxu ngaxakerenyi, i bara a to Yuwifi wulu wuyaxi bara danxaniya, kɔnɔ e man e tun nabexixi birafe Annabi Munsa xa seriye fɔxɔ ra. ²¹ Mixi ndee bara a fala e be a i Yuwifie xaranma, naxee na si gbetee ya ma, a e xa gbilen Annabi Munsa xa seriye fɔxɔ ra, a e naxa e xa die sunna, a e naxa bira Yuwifie xa naamunye fɔxɔ ra.»

²² «Won na ma di? Siike yo mu na, jama a kolonma ne a i bara fa. ²³ Na na a ra,

muxu naxan falama i be i xa a raba. Mixi naani na muxu ya ma, naxee bara laayidi tongo Ala be. ²⁴ I xa kafu e ma, wo birin xa wo yete raseniyen, i man xa e sare fi, e xa e xunyi bi. Na na a ra birin a kolonma a mixie naxan falaxi i xun ma, wule na a ra. E xa a kolon i fan biraxi Annabi Munsa xa seriye nan foxo ra. ²⁵ Muxu naxa nate tongo, muxu man fa na sebe. Danxaniyatsee naxee keli si gbetee ma, e naxa sube don naxan baxi serexe ra kuyee be, nun sube yufaxie. E naxa wuli fan min. E man naxa yene fan naba.»

²⁶ Awa na kuye iba, Polu naxa na mixie tongo, e naxa e yete raseniyen. Na xanbi a naxa so horomobanxi kui, a xa a masen, maraseniyenyi rakamalima loxe naxan ma, a nun serexe naxan bama kankan be.

Polu safe geeli kui

²⁷ Na xi solofere raponyi, Yuwifie Asikae to Polu to horomobanxi kui, e naxa jama birin ya iso, e man naxa Polu suxu. ²⁸ E nu sonxe rate, «Isirayilakae, wo muxu mali! Na xeme nan yi ki naxan kawandi jaaxi rabama yire birin mixi birin be, Yuwifie, nun Annabi Munsa xa seriye, nun yi horomobanxi xa fe ra. A man bara Girekikae raso horomobanxi kui. Na bara yi yire seniyenxi findi yire seniyentare ra.» ²⁹ E na fala ne barima e nu bara Polu nun Tirofimo Efeseka to e boore foxo ra taa kui. E naxa a mapoxun a Polu a raso ne horomobanxi kui.

³⁰ Taa kui birin ya naxa iso. Mixie naxa fa e gi ra keli yire birin. E naxa Polu suxu, e naxa mini a bubu ra tande ma. E naxa naadee ragali keren na. ³¹ E nu wama Polu faxafe ne. Soori mange naxa a kolon Darisalamu birin ya isoxi. ³² Soori mange naxa soorie nun e xa xunmatie tongo, e siga Polu foxo ra keren na. Nama to soorie to, e naxa ba Polu bonbofe. ³³ Awa, soori mange naxa yaamari fi e xa a xiri yolonxonyi firin na. A naxa maxorinyi ti fa nde a ra, nun a munfe rabaxi. ³⁴ Nama seeti nde sonxoma e gbe ki, booree fan sonxoma e gbe ki. A to mu no fe fiixe sode e ra sonxe xa fe ra, a naxa a fala e xa Polu xanin soori banxi kui. ³⁵ Polu to ti banxi de ra, soorie naxa a tongo jama xa jaaxui ma, ³⁶ barima mixi gali nan nu biraxi e foxo ra, e nu fa a fala e xui itexi ra, «A xa faxa!»

Polu a yete xun mafalafe

³⁷ E wama a rasofe soori banxi kui temui naxe, Polu naxa soori mange maxorin, «I noma n sago sade n xa fe nde fala i be?» Soori mange naxa a yaabi, «I Gireki xui mema?

³⁸ I tan xa mu na Misiraka ra, naxan mixie ya iso yi donxe ra, a naxa suute wulu naani

xanin wula kui?» ³⁹ Pɔlu naxa a yaabi, «Yuwifi nan n na, Tariseka. Na taa xungbe a munafanyi gbo Silisi bɔxi ma. N sago sa n xa wɔyen yi gali be.»

⁴⁰ Sɔɔri mange to a sago sa, Pɔlu tixi banxi tede de ra, a naxa mixie masabari a belexe ra. Kuye naxa bolon yen! Pɔlu naxa wɔyen Eburu xui.

22

¹ «N ngaxakerenyie, n babae, wo xa wo tuli mati n na, n xa n yete kan xun mafala.» ² E to a me a Eburu xui falama, e naxa dundu dangi singe ra. Pɔlu naxa a fala, ³ «Yuwifi nan n na, n barixi Tarise ne, Silisi bɔxi ma, kɔnɔ n mɔxi be ne. Gamaliyeli naxa n xaran alako n xa bira won babae xa seriye fɔxɔ ra. Ala xa fe nu n bɔɲe suxuma alɔ a wo fan suxuma ki naxe to. ⁴ N mixie tɔɔɔ ne han n naxa e faxa, naxee nu biraxi Isa xa kira fɔxɔ ra. N naxa ginɛe nun xemeɛe suxu, n naxa e sa geeli kui. ⁵ Serɛɛedube kuntigi nun diine forie birin na n seedee ra. E naxa keɛdie so n yi ra katarabi e ngaxakerenyie ma Damasi alako n na danxaniyatɔee to, n xa e xiri, n xa fa e ra Darisalamu, n xa e paxankata.»

⁶ «N to makɔre Damasi ra yanyi tagi, yanbe xungbe naxa goro n ma kelife koore ma. ⁷ N naxa bira bɔxi. N naxa xui me naxan nu a falama n be, «Sɔlu, Sɔlu, munfe ra i n paxankatama?» ⁸ N naxa a yaabi, «Nde i ra, Marigi?» A naxa n yaabi, «Isa Nasaretika nan n na, i naxan paxankatafe.» ⁹ Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa yanbe to, kɔnɔ naxan nu wɔyɛnfe, e mu na tan xui me. Awa, n naxa a fala, ¹⁰ «N xa munse raba, Marigi?» Marigi naxa a fala n be, «Keli, i siga Damasi. Menni a fama falade i be i lan i xa naxan naba.» ¹¹ N mu nu se toma na yanbe xa naiyalanyi saabui ra. Naxee nu na n fɔxɔ ra, e naxa n belexe rasuxu han Damasi.»

¹² «Awa, xemeɛe nde naxan xili Ananiyasi, mixi tinxinxi na a ra Ala xa seriye ki ma, naxan nafanxi Damasi Yuwifie ma, ¹³ a naxa fa n yire. A naxa a fala, «N ngaxakerenyi Sɔlu, to ti.» N ya naxa rabi keren na, n naxa se birin to. ¹⁴ A naxa a fala, «Won babae Marigi Ala bara i sugandi i xa a sago kolon, i xa Tinxintɔe to, nun i xa a wɔyɛnyi me a tan yati de ra, ¹⁵ barima i findima a xa seede nan na mixi birin ya i, i fee naxee toxi nun i naxee mexi. ¹⁶ Yakɔsi, i munse mamefe? Keli, i xa i xunxa ye xɔɔra, i xa yunubi xa ba i ma, i xa Marigi xili maxandi.» »

¹⁷ «N naxa gbilen Darisalamu. N to nu na Ala maxandife hɔrɔmɔbanxi kui, n naxa laamatunyi to. ¹⁸ Marigi naxa a fala n be, «I xa mini mafuren Darisalamu, barima e mu

tinma i xa seedeya ra n ma fe ra.» ¹⁹ N naxa a fala, «Marigi, e yati a kolon a n nu sigama salidee kui danxaniyatɔɔe fende alako n xa e sa geeli, n man xa e bonbo.» ²⁰ E to nu i xa seede Etiyen faxama, n tan yati nu na, n nu jɛlexinxi na ra. N tan nan man nu booree xa dugie suxuxi.» ²¹ Awa, Marigi naxa a fala n be, «Siga, n i xeema yire makuye si gbetee ma.» »

²² E naxa e tuli mati a xa masenxi birin na, han a yi wɔyenyi falaxi temui naxe. E fa gbelegbele, «Wo yi xeme faxes. A mu lan a xa balo.» ²³ E naxa sɔnxɔe rate, e nu e xa donmae rate e ma, e nu xube ite kuye i. ²⁴ Sɔori mange naxa a fala a e xa Pɔlu raso sɔori banxi kui, e man xa a bonbo luxusinyi ra alako e xa a kolon jama sɔnxɔma fe naxan ma.

²⁵ E to nu a xirife alako e xa a bonbo, Pɔlu naxa sɔori mixi keme xunmati maxɔrin naxan nu tixi naa, «Seriye na wo yi ra naxan a masenxi a wo xa Romaka bonbo luxusinyi ra hali a mu makiitixi?» ²⁶ Sɔori keme xunmati to na me, a naxa sa sɔori mange rakolon. A naxe, «Yi xeme Romaka lasiri na a ra. Won na ma di?» ²⁷ Sɔori mange naxa fa, a naxa Pɔlu maxɔrin, «A fala n be xa Romaka na i ra?» Pɔlu naxa a yaabi, «Iyo xe.» ²⁸ Sɔori mange man naxa a fala, «N tan naafuli gbegbe nan baxi, n fa findi Romaka lasiri ra.» Pɔlu naxa a fala a be, «N tan barixi lasiriya nan kui ne.» ²⁹ Kabi na raba, naxee nu wama a bonbofe alako a xa wɔyen, e birin naxa e magbilen. Sɔori mange yete naxa gaaxu a kolonfe ra Pɔlu Romaka na a ra, a naxan xiri yɔlonxɔnyi ra.

Yuwifie Pɔlu makiitife

³⁰ Na kuye iba, sɔori mange to wa a kolonfe a fiixe ra Yuwifie Pɔlu kalamuxi fe naxan ma, a naxa a fulun. A naxa yaamari fi, serexedube kuntigie nun Yuwifi kiitisae birin xa malan. A naxa Pɔlu ragoro, a ti e tagi.

23

¹ Pɔlu naxa a ya ti Yuwifi kiitisae ra. A naxa a masen, «N ngaxakerenyie, n naxan nabaxi han to, n a rabaxi n boɔe fiixe nan na Ala ya xɔri» ² Serexedube kuntigi, Ananiyasi naxa mixie yaamari, naxee nu na a fe ma, e xa a de ragarin. ³ Awa, Pɔlu naxa a fala a be, «Ala nan fama i tan bonbode. I luxi ne alo banxi naxan fari fiixe konɔ a kui noxo. I bara wa n makiitife kiiti seriye ra, konɔ i to yaamari fixi e xa n bonbo, i bara seriye matandi.» ⁴ Naxee nu na a fe ma, e naxa a fala a be, «I Ala xa serexedube kuntigi nan konbima yi ki!» ⁵ Pɔlu naxa a fala, «N ngaxakerenyie, n mu nu a kolon xa serexedube kuntigi na a ra, barima a sebexi, «I naxa wɔyen kobi fala jama mange be.» »

⁶ Pɔlu to a kolon Sadusenie nun Farisenie nu na Yuwifi kiitisae xa malanyi kui, a naxa a fala a xui itexi ra, «N ngaxakerenyie, Fariseni nan n na. N baba fan Fariseni nan nu a ra. To n na kiiti banxi barima n laxi a ra Ala fama won nakelide faxe ma kiiti loxo.» ⁷ A to na fala, boore matandi naxa lu Farisenie nun Sadusenie tagi. Nama naxa itaxun. ⁸ Sadusenie tan be, mixi mu kelima faxe ma. E man mu laxi malekee nun jinnee xa fe ra. Kono Farisenie tan la nee birin xa fe ra. ⁹ Sonxo xungbe naxa mini. Seriyε karamoxo ndee Farisenie tagi e naxa woyen xoxoe fala. E naxe, «Muxu mu fefe jaaxi yo rakoxixi yi xeme ma. Temunde jinne nde, xa na mu a ra maleke nde, nan woyenxi a ra.» ¹⁰ Sonxo to nu sigama gbo ra, soori mange naxa gaaxu e fa Pɔlu faxafe. A naxa soorie ragoro e xa Pɔlu tongo e tagi, e xa a xanin soori banxi kui.

¹¹ Na koe ra, Marigi naxa mini Pɔlu ma. A naxa a fala a be, «I xa limaniya barima i findima n ma seede nan na Roma alo i a rabaxi Darisalamu ki naxe.»

E lanyi xirife Pɔlu faxafe ra

¹² Kuye to iba, Yuwifie naxa lanyi xiri kali ra, e naxa e dege, e naxa e min sinden, a fo e xa Pɔlu faxa. ¹³ Naxee na lanyi xiri, e nu dangi mixi tongo naani ra. ¹⁴ E naxa a masen serexedube kuntigie nun forie be, «Muxu bara muxu kali Ala ra, muxu mu sese donma sinden fo muxu xa Pɔlu faxa. ¹⁵ Awa, yakosi, wo tan nun Yuwifi kiitisae xa mange mayandi a xa fa a ra alako wo xa a xa fe mato a fanyi ra. Na kui, muxu tan a faxama kira ra.»

¹⁶ Pɔlu maagine xa di naxa na yanfe kolon. A naxa siga soori banxi kui, a naxa na birin masen Pɔlu be. ¹⁷ Pɔlu naxa soori mixi keme xunmati nde xili, a naxe, «Yi segetala xanin soori mange xon ma, alako a xa fe nde fala a be.» ¹⁸ Soori keme xunmati naxa segetala tongo, a naxa a xanin soori mange xon ma. A naxe, «Pɔlu, geelimani nan n xilixi, a naxa n mayandi a n xa fa yi segetala ra i xon ma, a xa fe nde masen i be.» ¹⁹ Soori mange naxa segetala tongo, e naxa e mamini. Mange naxe, «I wama munse falafe n be?» ²⁰ A naxa a yaabi, «Yuwifie bara lan a ma, e xa i maxandi i xa Pɔlu xanin Yuwifi kiitisae yire, alako e man xa maxorinyi nde ti a ma. ²¹ I naxa i tuli mati e ra, barima mixi tongo naani nun nde bara yanfe xiri a xun e ya ma. E bara e kali a e mu sese donma, e mu sese minma a fo e na Pɔlu faxa temui naxe. Yakosi e bara ge e yailande, e fa i sago nan mamefe.» ²² Soori mange naxa segetala rabolo, a naxa tonyi doxo a ma, fa fala, a fe naxan falaxi a be, a naxa na fala mixi yo be.

E Pɔlu xɛfe Mange Felisi xɔn

²³ A naxa sɔɔri mixi kɛmɛ xunmati firin xili, a naxa a fala e bɛ, «Wo sɔɔri kɛmɛ firin yailan, sɔɔri soe ragie tongo solofere, nun xali woli kɛmɛ firin. Wo xa e yailan sigafe ra Sesare to kɔɛ ra. ²⁴ Wo xa soe nde yailan Pɔlu bɛ, alako a xa mange Felisi li hɛɛri kui.»

²⁵ Sɔɔri mange naxa yi fe sɛbɛ bataaxɛ ra. ²⁶ «N tan Kilɔdi Lisiya, i tan Mange Felisi mafanxi, n bara i xɛɛbu. ²⁷ Yi xɛmɛ Yuwifie nan a suxuxi. E naxa wa a faxafe. N to a kolon a Rɔmaka na a ra, n nun sɔɔrie naxa fa, muxu naxa a ba e yi. ²⁸ N to wa a kolonfe e a suxuxi naxan ma, n naxa siga a ra e xa kiitisae yire. ²⁹ N naxa a li e a kalamuxi e xa seriye xa fe nan ma, kɔnɔ a mu fe kobi yo rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a xa sa geeli kui. ³⁰ N to bara a mɛ a Yuwifie bara gali malan a xili ma, n naxa a rasanba i ma keren na. N a kalamumae rakolonma e yete kan xa sa a kalamu i xɔn a xa fe ra. Wo salamu.»

³¹ Sɔɔrie naxa Pɔlu tongo alo e yamarixi ki naxɛ. E naxa a xanin kɔɛ ra han Antipatiri. ³² Na kuye iba, sɔɔrie naxa gbilen sɔɔri banxi. Soe ragie naxa Pɔlu tongo. ³³ E to so Sesare, soe ragie naxa bataaxɛ nun Pɔlu so mange yi ra. ³⁴ Mange to gɛ bataaxɛ xarande, a naxa Pɔlu maxɔrin a keli dennaxɛ. A to bara a mɛ a Silisika na a ra, a naxa a fala, ³⁵ «N fama nɛ i makiitide i tɔɔnegelae na fa temui naxɛ.» A naxa yaamari fi e xa Pɔlu xanin geeli banxi Herode naxan tixi.

24

Felisi kiiti safe Pɔlu xa fe ra

¹ Xi suuli dangi xanbi, Ananiyasi, naxan findixi serexɛdubɛ kuntigi ra, nun forie naxa fa e nun xunmafale nde, naxan xili Teritulo. E naxa Pɔlu kalamu mange xɔn ma. ² E to Pɔlu xili, Teritulo naxa so a tɔɔnegɛfe yi masenyi ra.

«Felisi mange fanyi, yi bɔxi birin dɔxɔxi bɔɲesa kui i xa fe kolonyi nun i xa xaxili fanyi nan saabui ra. ³ I bara muxu raseɛwa hɛɛri xungbe ra. ⁴ N mu wama i rabufe, kɔnɔ n bara i maxandi i xa i tuli mati muxu xa masenyi ra dondoronti. ⁵ Muxu bara a to yi xɛmɛ mixi jaaxi na a ra. A Yuwifie tagi isoma naxee na dunja birin. A tan nan na Isa Nasaretika xa jama xunyi ra. ⁶ A man naxa wa hɔrɔmɔbanxi maberefe. Muxu naxa a suxu. Muxu naxa wa a makiitife muxu xa seriye ki ma, ⁷ kɔnɔ sɔɔri mange Lisiya naxa fa, a naxa a ba muxu yi sɛnbɛ xungbe ra. ⁸ A naxa a kalamulae yaamari e xa fa i xɔn ma.

Xa i fan Pɔlu maxɔrin, i fama a kolonde muxu a suxuxi fe naxan ma.»⁹ Yuwifie naxa tin na masenya ra, e fan naxa a fala a na na ki ne.

¹⁰ Mange naxa Pɔlu yaamari a fan xa wɔyen. Pɔlu naxa a masen a be, «N a kolon, yi boxi makiitima nan i ra kabi je wuyaxi. Na kui, n nan ma fe xunmafalama ne i be lanlanteya kui. ¹¹ Xi fu nun firin mu dangi kabi n naxa siga Darisalamu salide. ¹² E mu nu muxu nun mixi li sonxo ra horomobanxi kui, xa na mu a ra salide xunxurie kui. N mu sonxo ratexi taa kui, n mu gali kui isoxi. ¹³ E mu noma sese masende, e n kalamuma naxan ma. ¹⁴ N naxan masenma i be na nan ya. N nan n benbae Marigi Ala nan batuma alo Isa xa kira a masenxi ki naxe, e a falama kira naxan be a wule kira. Naxan sebexi Tawureta Munsa nun namijonmee xa Kitaabui kui, n la na birin na. ¹⁵ N laxi Ala xa masenya ra naxan masenxi a tinxintoe nun tinxintare birin fama ne kelide faxe ma. Yuwifie fan laxi na ra. ¹⁶ Na nan a toxi n nan n yete karaxanma alako n xa n ma simaya radangi bone fiixe kui Ala nun mixie tagi. ¹⁷ N mu nu na be je wuyaxi bun ma, konso yakosi n faxi harige nde ra n bonsoe be. N fan faxi serexe bade Ala be. ¹⁸ E n lixi na temui ne horomobanxi kui, n seniyenxi, gali mu na n foxo ra, sonxo yo fan mu keli n saabui ra. ¹⁹ Konso Yuwifi nde naxee keli Asi boxi ma, e mu tin n ma fe ra. E tan xa e yete masen i be, xa fe nde na e be n ma fe ra. ²⁰ Xa na mu a ra naxee na be, e xa a masen i be e n toxi fe jaaxi naxan xun, n to siga Yuwifi kiitisae yire. ²¹ N woyenya naxan falaxi e tagi na nan ya: «Wo n makiitima ne to barima n laxi a ra Ala fama ne mixi faxaxie rakelide.» »

²² Felisi naxan nu Isa xa kira kolon a fanyi ra, a naxa e xa fe sa sinden. A naxe, «Mange Lisiya na fa, n wo xa fe matoma.» ²³ A naxa soori mixi keme xunmati yamari a xa Pɔlu kanta, a naxa a tooro, a man naxa a xa mixi yo raton fe fanyi rabafe ra a be.

²⁴ Xi ndee to dangi, Felisi nun a xa gine Dirusila, naxan na Yuwifi ra, e naxa fa. Felisi naxa Pɔlu xili kawandi rabade Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. Pɔlu naxa danxaniya xa fe fala e be Isa ma, ²⁵ konso a xa masenya to nu binyaxi tinxinyi ma, nun yete xurufe ma, nun Ala xa kiiti naxan fama, Felisi naxa gaaxu. A naxe, «Siga sinden. N na n yete masoto temui naxe, n man i xilima.» ²⁶ A man nu waxi ne Pɔlu xa kobiri fi a ma. A nu a xilima na nan ma temui birin, e xa sa e bore to.

²⁷ Ne firin to dangi, Felisi masarama naxa fa, Porusu Fesitu. Felisi to wa a yete mafanfe Yuwifie be, a naxa Pɔlu lu geeli kui.

Fesitu Pɔlu makiitife

¹ Fesitu naxa xi saxan naba Sesare. Na xanbi, a naxa te Darisalamu. ² Serexedube kuntigi nun Yuwifi kuntigie naxa Pɔlu kalamu Fesitu be. ³ E naxa Fesitu mayandi a xa fa a ra Darisalamu. E nu wama ne e xa a faxa kira ra. ⁴ Fesitu naxa e yaabi, «Pɔlu makantaxi Sesare. A gbegbe mu luxi n tan fan xa siga naa. ⁵ Wo xa yarerati ndee xa n mati, wo xa Pɔlu kalamu naa xa a bara sa fe jaaxi nde raba.»

⁶ Fesitu mu se sa xi solomasaxan fari, xa na mu a ra xi fu Darisalamu, a naxa goro Sesare. Na kuye iba, a naxa dɔxo a xa kiiti kibanyi ma. A naxa yaamari fi e xa fa Pɔlu ra. ⁷ A to fa, Yuwifie naxee fa keli Darisalamu, e naxa a rabilin. E naxa tɔɔɔge gbegbe sa a xun, e mu nu noma naxan masende nɔndi ra. ⁸ Pɔlu naxa so a yete xunmafalafe, a nu a fala, «N mu fe jaaxi yo rabaxi Yuwifie xa seriye ra, xa na mu hɔrɔmɔbanxi ra, xa na mu a ra Rɔma mange ra.» ⁹ Fesitu to wa a yete mafanfe Yuwifie xɔn, a naxa Pɔlu maxɔrin, «I wama tefe Darisalamu i xa sa makiiti yi fee ma n ya xɔri?» ¹⁰ Pɔlu naxa a yaabi, «N lanma n xa makiiti mangasanyi xa kiiti banxi nan kui, n tixi dennaxe yi ki. N mu fe kobi yo rabaxi Yuwifie ra. I fan na kolon a fanyi ra. ¹¹ Xa n bara fe jaaxi raba a lanma n xa faxa naxan ma, n mu tondima n xa faxa, kɔnɔ xa e naxan falama wule na a ra, a mu lan mixi yo xa n so e yi ra. Mange xungbe xa sa n makiiti Rɔma.» ¹² Fesitu to wɔyen a rasimae ra, a naxa a fala Pɔlu be, «I bara wa sigafe mange xungbe xɔn. Awa, i sigama ne.»

Pɔlu masenfe Agiripa nun Berinisi be

¹³ Xi nde to dangi, mange Agiripa nun Berinisi naxa so Sesare Fesitu xeebude. ¹⁴ E to bara xi wuyaxi radangi naa, Fesitu naxa Pɔlu xa fe fala mange Agiripa be. A naxe, «Felisi bara geelimani nde lu be. ¹⁵ N nu na Darisalamu temui naxe, serexedube kuntigie nun Yuwifie forie naxa a kalamu, e man naxa wa a xa faxa. ¹⁶ N naxa e yaabi a Rɔmakae xa seriye mu mixi faxama, fo a xa a gbe fala kalamusae be kiitisa ya xɔri. ¹⁷ Na fe nan e rafaxi be. N fan mu dugundi. Na kuye iba, n naxa dɔxo n ma kiiti banxi. N naxa yaamari fi e xa fa na xeme ra. ¹⁸ Kalamusae to e dentege, e mu fe jaaxi yo fala a xun ma, n nu naxee mapɔxunxi. ¹⁹ E nu xɔrɔxɔma e xa diine nan ma fe ra, a nun Isa xa fe ra. E naxe a bara faxa, kɔnɔ Pɔlu naxe a baloxi. ²⁰ Awa, n to mu a kolon a lan n xa naxan naba, n naxa a maxɔrin xa a wama sigafe Darisalamu, a xa makiiti naa. ²¹ Kɔnɔ Pɔlu naxa wa a

xa fe xaninfe mange xungbe xɔn ma. Na temui n naxa yaamari fi e xa a kanta han n a rasanbama mange xungbe ma temui naxe.»

²² Agiripa naxa a fala Fesitu be, «N fan wama n tuli matife na xeme ra.» Fesitu naxa a yaabi, «Tina, i a xui mema.» ²³ Awa, na kuye iba, Agiripa nun Berinisi naxa so malan yire e nun taa kuntigie. E nu maxirixi a fanyi ra. Fesitu xa yaamari ma, e naxa fa Polu ra. ²⁴ Fesitu naxa a fala, «Mange Agiripa nun wo tan naxee birin na be, wo bara yi xeme to Yuwifi naxan birin kalamuxi n xɔn Darisalamu nun be. E naxe a a xa faxa. ²⁵ N tan be, a mu fefe rabaxi a lan a xa faxa naxan ma, kɔnɔ a tan yati bara mayandi ti sigafe ra mange xungbe xɔnyi Roma. Awa, n fan bara tin na ra. ²⁶ N mu fe xɔri yo sɔtɔxi naxan sebema mange xungbe ma a xa fe ra. Na na a ra, n a raminixi wo ya i, a gbengbenyi i tan mange Agiripa, alako won na ge a maxɔrinde n xa a kolon a lanma n xa naxan sebe. ²⁷ N mu nɔma geelimani rasanbade mange ma, n mu a masen a naxan nabaxi.»

26

Polu a yete xun mafalafe

¹ Agiripa naxa a fala Polu be, «I xa i yete xun mafala.» Polu to a belexe ite, a naxa a yete rafiixe yi masenyi ra. ² «Mange Agiripa, to n jɛlexinxi n ma fe rafiixefe ra Yuwifie n kalamuxi naxan ma. ³ I e xa diine nun e xa seriye kolon ki fanyi ra. Awa yandi, i xa i tuli mati n na. ⁴ Kabi n dimedi temui, n nu na Darisalamu n bɔnsɔe ya ma. Yuwifi birin n jɛre ki kolon ⁵ a rakuya. E man a kolon Fariseni nan nu n na diinela tagi naxee xa fe maxɔrɔxɔ. E nɔma na seedepɔxɔya bade. ⁶ Yakɔsi, e n nakiitife barima n laxi Ala xa laayidi ra a naxan tongoxi muxu benbae be, ⁷ muxu bɔnsɔe fu nun firinyi naxan mamefe. E Ala batuma temui birin, kɔe nun yanyi. N laxi na laayidi nan na. Mange, Yuwifie n kalamuxi na nan ma. ⁸ Wo nɔma lade a ra a Ala mixi faxaxie rakelima?»

⁹ «N tan kata ne kira mɔɔli birin na n xa Isa Nasaretika xili kana. ¹⁰ N na nan naba Darisalamu. Serexedube kuntigie naxa tin n xa seniyentɔe wuyaxi sa geeli kui. N man naxa tin e xa faxa. ¹¹ N nu sigama salide banxie kui alako n xa e tɔɔrɔ, e xa gbilen e xa danxaniya fɔxɔ ra. N ma xɔne kui, n nu e tɔɔrɔ hali taa gbetee kui.»

¹² «Serexedube kuntigie naxa tin n xa siga Damasi na fe ma. ¹³ Mange, yanyi tagi n naxa yanbe to kira xɔn ma kelife koore, n tan nun n booree rabilinyi. A yanbe nu dangi soge ra. ¹⁴ Muxu naxa bira bɔxi ma. N naxa xui nde me naxan nu a falama n be Eburu xui, «Solu, Solu, munfe ra i n paxankatama? Na fe xɔrɔxɔma ne i be.» ¹⁵ N naxa a yaabi,

«Marigi, nde i ra?» Marigi naxa n yaabi, «Isa nan n na, i naxan jaxankatafe. ¹⁶ Keli, ti i sanyie xun na. N minixi ne i ma alako n xa i findi walike nun seede ra fee ma i naxee toxi nun i fama naxee tode. ¹⁷ N i ratangama ne Yuwifie ma nun si gbetee ma, n i xee ma naxee ma, alako i xa e yae rabi, ¹⁸ e xa mini dimi kui, e xa so naiyalanyi kui. E xa keli Sentane xa ne bun, e xa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, e xa yunubi xafarima ne, e man fama ne ke sode seniyentee ya ma naxee danxaniyaxi n ma.» »

¹⁹ «Na kui, mange Agiripa, n mu tondi na xeraya ra naxan keli koore ma. ²⁰ N naxa na kawandi ti Damasi, Darisalamu, Yudaya, nun si gbetee tagi. N naxa a masen e be e xa tuubi, e xa danxaniya Ala ma, nun e xa wali fanyi raba naxan e xa togondiya masenma.»

²¹ «Yuwifie naxa n suxu horomobanxi kui, e waxi n faxafe na nan ma. ²² Kono, Ala tantu, n baloxi a tan nan saabui ra han to. N naxa na seedejoxoya ba dimee nun forie birin be. N mu fefe gbete falaxi fo namijonmee nun Annabi Munsa nu naxee falama a e fama ne rabade. ²³ E naxa a masen Ala xa Mixi Sugandixi toroma ne, a singe nan kelima faxamixie ya ma, a nun a Yuwifie nun si gbetee kawandima kisi ra.»

²⁴ A to nu woyenfe a yete rafiixefe ra, Fesitu naxa a fala a xui itexi ra, «Polu, i daxu! I xa fe gbegbe kolonyi bara i findi daxui ra.» ²⁵ Polu naxa a yaabi, «Fesitu mafanxi, daxui mu na n na. N nondi nun lonni nan masenfe. ²⁶ Mange Agiripa tan yi fee kolon. N yi birin falama a tan nan be, barima a jan a kolon, a a mu raba gundo xa kui.» ²⁷ Polu naxa a fala Agiripa be, «Mange Agiripa, i laxi namijonmee ra? I la e ra, n na kolon.»

²⁸ Agiripa naxa a fala Polu be, «A gbe mu luxi i xa n fan findi Isayanka ra!» ²⁹ Polu naxa a yaabi, «A fa findi yakosi ra, xa na mu temui gbete, n Marigi maxandima ne alako i tan yo, a nun naxan birin n xui ramefe be to, wo fan xa lu alo n tan, ba yi yolonxonyi ra naxan na n ma.»

³⁰ Mange Agiripa, mange Fesitu, Berinisi, nun naxee birin nu dodoxi e seeti ma, e naxa keli. ³¹ E to nu sigama, e naxa a fala e bore be, «Yi xeme mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a lanma a xa sa geeli kui naxan ma.» ³² Agiripa naxa a fala Fesitu be, «Yi xeme nu lan a xa bepin, kono a bara maxandi ti Mange Xungbe xa a makiiti.»

Pɔlu sigafe Rɔma

¹ E to nate tongo muxu xa baki kunkui kui sigafe ra Itali, e naxa Pɔlu nun geelimani ndee so sɔɔri mixi keme xunmati yi ra naxan xili Yuliyusi, naxan na mange xungbe xa sɔɔrie ya ma. ² Muxu nun Arisitaraki, naxan keli Tesaloniki Masedon bɔxi ma, naxa baki kunkui kui naxan keli Adiramiti. A nu lan a xa dangi Asi seeti ma. ³ Na kuye iba, muxu naxa kilɔn Sidɔn. Yuliyusi, naxan nu a jɔxɔ saxi Pɔlu xɔn ma a fanyi ra, a naxa a sago sa a xa siga a booree xɔnyi biyaasi fande fende. ⁴ Muxu to keli naa, muxu naxa dangi Sipiri suri ma, barima foye mu nu tinxi muxu be. ⁵ Muxu to Silisi nun Panfiliya baa igiri, muxu naxa so Mira, Lisi bɔxi ma. ⁶ Menni, sɔɔri mixi keme xunmati naxa kunkui to naxan keli Alesandire, a sigafe Itali. Muxu naxa baki na kui.

⁷ Xi wuyaxi bun ma kunkui nu tɔɔrɔma jɛrede. Kata nun kata muxu fa Sinidi li kɔnɔ foye mu tin muxu xa kilɔn naa. Na nan a to muxu naxa dangi Kireti suri laabe ra, Salemon seeti ma. ⁸ Naa jɛrefe nu xɔɔxɔ. Muxu naxa yire nde li, naxan xili Wafu Tofanyi, Laseya fe ma.

⁹ Muxu naxa bu naa. Nere man nu xɔɔxɔ barima sunyi temui nu bara dangi. ¹⁰ Na na a ra, Pɔlu naxa a fala, «N biyaasibooree, n bara a kolon won ma jere fama ne xɔɔxɔde. Kotee, kunkui, nun mixie fama ne tɔɔrɔde.» ¹¹ Sɔɔri keme xunmati naxa a tuli mati kepini nun kunkui kanyi xa wɔyenyi ra, a tondi Pɔlu xa marasi ra. ¹² Mixi gbege naxa wa Feniki life, barima e nu na wafu dennaxe, menni mu nu fan jeme radangide ra. Feniki, Kireti suri wafu nan a ra, naxan ya rafindixi sogegorode biri ma. E naxa wa e xa jeme radangi naa.

¹³ Foye di nde naxa mini keli kɔla ma. E naxa a mapɔxun a biyaasi bara fan. E naxa hanga bendun, e kunkui radangi Kireti suri fe ma. ¹⁴ Kɔnɔ na temui foye xungbe, naxan xili Yurakilɔn, a naxa fa keli suri ma. ¹⁵ Foye naxa kunkui tutun, han kunkui mu nu noma matinxinde. Muxu naxa muxu raxara foye yi ra. ¹⁶ Muxu naxa dangi suri lanmadi laabe ra, naxan xili Kiloda. Muxu naxa tɔɔrɔ kunkui lanma masɔfofe ra. ¹⁷ E to ge a ratede, e naxa luuti mafilin kunkui ma. E to nu gaaxuxi dɔxɔfe ra Sirite benki ma, e naxa bela ragoro, foye nu fa siga muxu ra. ¹⁸ Foye naxa muxu bɔnbɔ a fanyi ra. Na kuye iba, muxu naxa kote nde woli baa ma. ¹⁹ Xi saxan to dangi, muxu yati naxa kunkui isee birin nagoro ye ma. ²⁰ Xi wuyaxi naxa dangi, soge mu na, tunbuie mu na, foye senbe nu gboma nan tui. Muxu mu nu laxi muxu kisife ra sɔnɔn.

²¹ Kabi xi wuyaxi muxu mu nu donse donma. Awa Pɔlu naxa ti mixie tagi, a naxa a fala e be, «N booree, xa wo wo tuli mati n na nu, won mu kelima Kireti nu, won mu yi kasare nun losi sɔtɔma nu. ²² Kɔnɔ yakɔsi, n wo rasima ne, wo xa limaniya, barima mixi yo mu faxama wo ya ma, kunkui nan gbansan kasarama. ²³ N Marigi Ala, n walima naxan be, a xa maleke nde bara mini n ma yi kɔe ra. ²⁴ A naxa a fala n be, «Pɔlu, i naxa gaaxu, fo i xa ti ne mange xungbe ya i. Ala bara tin i biyaasiboore birin natangade.» ²⁵ Na na a ra, wo xa limaniya barima n laxi Ala xa masenyi ra. ²⁶ Won fama suri nde lide.»

²⁷ Kɔe fu nun naani nde, muxu naxa Adiriyatike baa li. Na kɔe tagi kunkui rapere naxa sogi a muxu bara makɔre boxi nde ra. ²⁸ E to ye tilinyi maniyase ragoro, e naxa kanke ya mɔxɔpen sɔtɔ. E to makuya dondoronti, e man naxa a ragoro, e naxa kanke ya fu nun suuli sɔtɔ. ²⁹ E to gaaxu garinde fanye nde ra, e naxa hanga naani woli kunkui xanbi ra. E naxa gbata kuye ibafe ra. ³⁰ Kɔnɔ kunkui raperee nu wama kelife kunkui xun. E naxa kunkui lanma ragoro baa ma alo e na hangae nan nagorofe kunkui ya ra. ³¹ Pɔlu naxa a fala sɔori mixi keme xunmati nun sɔorie be, «Xa yi mixie mu lu kunkui kui, wo mu noma kaside.» ³² Awa, sɔorie naxa kunkui lanma luuti bolon, e naxa a rabepin a xa siga.

³³ Beenun kuye xa iba, Pɔlu naxa e birin nasi e xa donse don. A naxa a fala e be, «A xi fu nun naani nan to wo mame tife, wo mu tinxi wo degede. ³⁴ N bara wo rasi wo xa donse don, barima na nan fan wo fate be. Mixi yo mu halakima, hali wo xunsexe keren mu loema.» ³⁵ A to na fala, a naxa taami tongo, a Ala nuwali sa e birin ya xori, a taami igira, a naxa a don folo. ³⁶ Na temui e birin naxa limaniya, e fan naxa so taami donfe. ³⁷ Muxu mixi keme firin mixi tongo solofere a nun senni nan nu na kunkui kui. ³⁸ E to wasa donse ra, e naxa farin woli baa ma alako kunkui xa yelebu.

³⁹ Kuye to iba, e mu a kolon e na dennaxe, kɔnɔ e naxa boxi nde to. E naxa nate tongo e xa kata kunkui rasigade naa. ⁴⁰ E naxa hangae fulun, e xa sin baa ma. E naxa feya luutie fan bolon. E naxa yare bela rate, e xa e xun sa xare ma. ⁴¹ Kɔnɔ e naxa benki li, kunkui naxa kankan. Kunkui xunyi to kankan, mɔronyi naxa a xore kana senbe ra. ⁴² Sɔorie naxa lan geelimanie faxafe ma, alako e naxa ye masa, e e gi. ⁴³ Kɔnɔ sɔorie keme xunmati, naxan nu wama Pɔlu rakisife, a naxa e raton. A naxa yaamari fi e ma a naxee fata ye masade, e singe xa bagan ye ma alako e xa xare masoto. ⁴⁴ Booree xa gbaku xebeenyie ra, xa na mu a ra kunkui xuntunyie ra. E birin naxa xare masoto heeri kui.

Polu Malita suri life

¹ Muxu to xare masoto, muxu naxa a kolon a na suri xili Malita. ² Malitakae naxa seewa muxu ra ki fanyi ra. E naxa muxu birin malan te xungbe fe ma, e nu naxan xuruxi, barima tune nu fafe nun xinbeli gbegbe ra. ³ Polu to bolee matongo safe te i, boximase naxa mini na te wuyenyi xa fe ra, a naxa a belexe xin. ⁴ Malitakae to boximase to, a bara a belexe xin a singanxi a ra, e naxa a fala e bore be, «Nondi ra, niba nan yi mixi ra, barima haake mu tinxi a xa balo, hali a to tangaxi baa ma.» ⁵ Polu naxa boximase ralisante, sese mu a to. ⁶ Na mixie nu mame tife ne a xinde xa funtu, xa na mu a ra a xa faxesa keren na, konso sese mu a to. E to mame ti, e naxa e xa mapoxunyi masara. E naxa a fala ala nde nan a ra.

⁷ Suri kuntigi xungbe, naxan xili Pubiliyu, naxa muxu yigiya a fanyi ra a xonyi xi saxan bun ma. ⁸ Pubiliyu baba nu saxi, a furaxi, mangafaxe nu na a ma. Polu to a makore a ra, a naxa a belexe sa a ma, a Ala maxandi, a naxa a rayalan. ⁹ Na xanbi, suri furema gbetee naxa fa, Polu naxa e fan nayalan. ¹⁰ E naxa muxu binya a fanyi ra. Muxu to keli sigade, e naxa fande fi muxu ma.

Polu Sigafe Roma

¹¹ Muxu to kike saxan nadangi naa, muxu naxa baki kunkui kui, naxan keli Alesandire. A nu bara jeme radangi suri ma. Tonxuma nu a ma naxan findixi kuye masolixi firinyi ra. ¹² Muxu to so kilon Sirakusi, muxu naxa lu naa xi saxan. ¹³ Muxu to keli naa, muxu naxa siga Regiyo baa de ra. Foye to keli yirefanyi ma na kuye iba, muxu naxa xi firin jere raba han Pusoli. ¹⁴ Muxu naxa ngaxakerenyie li naa naxee muxu mayandi xi solofere radangife ra e xonyi. Na temui muxu siga ne han Roma. ¹⁵ Muxu ngaxakerenyi Romakae, naxee muxu xa fe me, e naxa fa muxu ralande, keli Roma han Apiyusi malan yire nun taa naxan xili Banxi Saxanyie. Polu to e to a naxa Ala nuwali sa, a naxa limaniya.

¹⁶ Muxu to so Roma, soori mixi keme xunmati naxa geelimanie so mange yi ra, konso a naxa Polu lu a kerenyi ma, a nun soori keren naxan a kantama. ¹⁷ Xi saxan to dangi, Polu naxa Yuwifia kuntigie xili. E to malan, a naxa yi woyenyi ti e be, «N ngaxakerenyie, hali n to mu fefe rabaxi won ma mixie ra, nun won benbae xa naamunyie ra, Yuwifia bara n sa geeli kui Darisalamu, na xanbi e man fa n so Romakae yi ra. ¹⁸ E to

ge n maxorinde, e nu wama n nabolofe ne, barima e mu sese toxi n faxama naxan ma. ¹⁹ Kono Yuwifie mu tin. Na ma, n naxa mange xungbe xa kiiti maxandi, kono n mu wa n bonsoe nan kalamufe. ²⁰ Na na a ra, n naxa wa wo tofe alako n xa woyen wo ra, barima Isirayilakae xaxili tixi xera naxan na, na xa fe nan a toxi e yi yolonxonyi saxi n ma.»

²¹ E naxa a yaabi, «Muxu mu bataaxe yo sotoxi i xa fe ra keli Yudaya. Won ngaxakerenyi yo mu faxi fe naaxi falade i xa fe ra. ²² Kono, muxu wama a kolonfe ne i naxan mapoxunxi, barima muxu a kolon e yi diine xa fe ibaxantinma yire birin.»

²³ Polu naxa loxoere keren so e yi. Mixi wuyaxi to fa a xonyi, Polu naxa Ala xa mangeya seedepoxoya ba. A naxa Isa xa fe masen e be Tawureta Munsa nun namiponmee xa Kitaabui saabui ra keli geesege han nunmare. ²⁴ Ndee naxa la a ra, kono booree mu danxaniya. ²⁵ E to nu fatanma lantareya kui, Polu naxa yi masenyi sa a fari, «Ala Xaxili Seniyenxi a fala ne wo benbae be nondi ki ma Annabi Esayi saabui ra. A naxe,

²⁶ «Siga yi mixie xon ma, i xa a fala e be:

"Wo a mema wo tulie ra, kono wo mu a fahaamuma.

Wo a toma wo yae ra, kono wo mu a igbema."

²⁷ Barima yi mixie sondonyi bara xoroxo.

E bara e tulie dese.

E bara e yae raxi,

alako e naxa a to e yae ra,

e naxa a me e tulie ra,

e naxa a fahaamu e xaxili ra.

Xa na mu a ra e e sondonyi mafindima ne,

alako Ala xa e rayalan.» »

²⁸ «Awa, wo xa a kolon a Ala xa kisi bara rasanba si gbete ma. E fama e tuli matide a ra.» ²⁹ A to na fala, Yuwifie naxa siga xoroxoe kui e booree tagi.

³⁰ Polu naxa lu banxi nde kui je firin, a nu a sare fi. Naxee birin nu fama a tode, a nu e birin nasenema. ³¹ A nu Ala xa mangeya niini xa fe nan kawandima a nun Marigi Isa xa fe, Ala xa Mixi Sugandixi. A naxa na birin naba limaniya ra, mixi yo mu a tooro.